

MUHASEBEDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR:

DİJİTAL DÖNÜŞÜM,
SEKTÖREL UYGULAMALAR VE
VERGİSEL DÜZENLEMELER

EDİTÖR:

PROF. DR. SEÇKİN ARSLAN

BİDGE Yayınları

Muhasebede Güncel Yaklaşımlar: Dijital Dönüşüm, Sektörel Uygulamalar ve Vergisel Düzenlemeler

Editör: SEÇKİN ARSLAN

ISBN: 978-625-8821-62-8

1. Baskı

Sayfa Düzeni: Gözde YÜCEL

Yayınlama Tarihi: 2026-06-25

BİDGE Yayınları

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının ve editörün yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Sertifika No: 71374

Yayın hakları © BİDGE Yayınları

www.bidgeyayinlari.com.tr - bidgeyayinlari@gmail.com

Krc Bilişim Ticaret ve Organizasyon Ltd. Şti.

Güzeltepe Mahallesi Abidin Daver Sokak Sefer Apartmanı No: 7/9 Çankaya /
Ankara

ÖNSÖZ

Muhasebe bilim dalı; dijital dönüşüm, yapay zekâ uygulamaları ve değişen yasal düzenlemelerin etkisiyle sürekli gelişmekte ve yeni uzmanlık alanları kazanmaktadır. Bu kitapta; muhasebe mesleğinin dijital dönüşümü, sağlık kurumlarında muhasebe uygulamaları ve binek araçlara ilişkin muhasebe ve vergi düzenlemeleri güncel yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında akademik duyarlılığı ve nitelikli yayıncılık anlayışıyla yanımızda olan BİDGE Yayınları'na en içten teşekkürlerimizi sunarız. Alanında uzman akademisyenler tarafından hazırlanan bölümlerin; araştırmacılara, öğrencilere ve muhasebe uygulayıcılarına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Eserin muhasebe literatürüne ve uygulama dünyasına faydalı olmasını temenni eder, çalışmaya katkı sunan tüm yazarlara teşekkür ederim.

Prof. Dr. Seçkin ARSLAN

Kayseri Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

BİNEK ARAÇLARA İLİŞKİN MUHASEBE İŞLEMLERİ VE VERGİSEL DÜZENLEMELER	1
--	---

SEÇKİN ARSLAN, ERHAN ŞAHİN

MUHASEBE MESLEĞİNİN DİJİTAL EVRİMİ: OTOMASYON, ERP VE FİNANSAL RAPORLAMA İLİŞKİSİ	15
---	----

SEVAL ELDEN ÜRGÜP, İPEK KILDIR

SAĞLIK KURUMLARINDA MUHASEBE UYGULAMALARI: YAPAY ZEKÂ ÇAĞINDA MEDİKAL MUHASEBEDEKİ YENİ TRENDLER VE GELECEK BEKLENTİLERİ	26
---	----

ERSİN YENİSU

BÖLÜM 1

BİNEK ARAÇLARA İLİŞKİN MUHASEBE İŞLEMLERİ VE VERGİSEL DÜZENLEMELER

SEÇKİN ARSLAN¹
ERHAN ŞAHİN²

Giriş

Ülkemizde 26.12.1992 tarihinde yayımlanan 1 Seri Numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 254 No'lu hesap, “Taşıtlar” olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla bu hesap işletme faaliyetlerinde kullanılan tüm taşıtların izlendiği hesaptır. Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre taşıtlar; yolcu, yük veya hayvan taşımaya yarayan araçların genel adı olarak tanımlanmakta olup, otomobil, tren, gemi ve uçak gibi ulaştırma araçlarını ifade etmek için kullanılır. Binek araçlar ise yolcu taşımak amacıyla kullanılan, daha çok konfor, güvenlik ve kişisel kullanım odaklı taşıtlardır. Binek araçlar, ticari olarak yük taşımacılığında kullanılmamakta, genellikle bireysel ya da ailevi ulaşım hizmet etmektedir. Dolayısıyla binek araçlar diğer bir ifade ile otomobiller; sürücüsü dâhil olmak üzere en çok sekiz oturma yeri olan ve insan taşımak için imal edilen motorlu

¹ Prof. Dr., Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0002-0923-0916

² Arş. Gör., Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-3225-3718

araçlardır (MTV Kanunu, Madde 2). Binek araçları; sedan, hatchback, station wagon, coupe ve SUV gibi çeşitli kasa tiplerine ayırmak mümkündür.

Bu çalışmada, işletme aktifleri arasında yer alan ve işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılması gereken taşıtlardan binek araçlar ile ilgili muhasebe işlemlerine yer verilmiş; söz konusu işlemler, Türk vergi mevzuatı çerçevesinde 2026 yılı verileri esas alınarak örnekler aracılığıyla açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, işletme aktifleri içerisinde önemli bir yere sahip olan ve işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan taşıtlardan özellikle binek araçlara ilişkin muhasebe işlemleri ele alınmıştır. Binek araçlar, hem ticari faaliyetlerde kullanılabilmeleri hem de kişisel kullanıma konu olabilmeleri nedeniyle Türk vergi mevzuatında diğer işletme varlıklarından farklı düzenlemelere tabi tutulmaktadır. Bu çerçevede, binek araçların aktiflere alınması-muhasebeleştirilmesi, amortisman uygulamaları, Katma Değer Vergisi (KDV) ve Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) işlemleri, gider kısıtlamaları, kiralama işlemleri ve ilgili diğer vergisel düzenlemeler incelenmiştir.

Çalışmada, binek araçlara ilişkin muhasebe ve vergisel uygulamalar Türk vergi mevzuatı çerçevesinde değerlendirilmiş; 2026 yılı için geçerli olan yasal düzenlemeler, parasal sınırlar ve uygulama esasları dikkate alınmıştır. Konuların daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla teorik açıklamalar örnek uygulamalarla desteklenmiş, muhasebe kayıtlarına yer verilerek uygulamada karşılaşılabilecek durumlar açıklanmaya çalışılmıştır. Böylece çalışmanın, binek araçlara ilişkin muhasebe ve vergi uygulamalarının anlaşılmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

1. Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Taşıtlar

Tek Düzen Hesap Planında 254 No'lu hesap, işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan ve işletme aktifleri

arasında yer alan taşıtların muhasebeleştirildiği hesaptır. Esas faaliyeti ulaşım hizmetleri olan bir işletmenin de tüm taşıt araçları bu hesapta izlenmektedir. Ancak ulaştırma sektöründe ana üretimde kullanılan taşıt araçlarının toplam tutarı bilanço dipnotlarında gösterilir.

İşletmeler tarafından taşıtlar satın alındığında, imal edildiğinde veya diğer işletmelere imal ettirildiğinde, bu araçlar maliyet bedeli üzerinden borçlandırılarak 254 No'lu Taşıtlar hesabında muhasebeleştirilmektedir. Herhangi bir nedenle işletme aktiflerinden çıkartılan (satılan, devredilen, kullanım ömrü tamamlanan ya da hurdaya ayrılan vb.) taşıtlar ise yine maliyet bedeli üzerinden söz konusu hesabın alacağına kayıt edilerek işleme varlıkları arasından çıkarılmaktadır. Taşıtlar hesabı alacak kalanı verememekte, borç kalanı veriyorsa, söz konusu bu borç kalanı ya da tutarı işletme aktifleri arasındaki taşıtların toplam tutarını ifade etmektedir (Özulucan, 2020: 271).

Borç Tarafı	254 TAŞITLAR	Alacak Tarafı
- Taşıtların satın alındığında, - Taşıtların imal edildiğinde, - Taşıtların imal ettirildiğinde,		- Taşıtların satıldığında, devredildiğinde, - Taşıtların kullanım ömrünü tamamladığında ve kullanılamaz duruma geldiğinde,

Taşıtların ilk edinme maliyeti diğer bir ifade ile defter değerleri aşağıdaki unsurlardan oluşabilir. Bunlar;

- Satın Alma Bedeli,
- Vergiler: Özel Tüketim Vergisi, Katma Değer Vergisi, ithal edilen araçlarda Gümrük Vergileri, Tescil-Plaka harçları,
- Faiz Giderleri,
- Kur Farkları,

- Ek Donanım Harcamaları: aracın ekonomik değerini artıran harcamalar ile
- Taşıma ve Lojistik harcamalarıdır.

Taşıtlar için ödenen her vergi doğrudan taşıtın alış maliyetine eklenmeyebilir. Örneğin, Motorlu Taşıtlar Vergisi, kanunen maliyet unsuru olarak değerlendirilmemekte ve doğrudan dönem gideri yazılarak muhasebeleştirilmektedir.

Bazı durumlarda ise taşıt alım vergilerinin maliyet bedeline eklenmesi ya da dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi mükellefin tercihinin bırakılmıştır. Bu hususlara ilişkin örnek uygulamalara çalışmanın ilerleyen bölümlerinden yer verilmiştir.

Bununla birlikte bir taşıtın işleme içerisinde aktif olarak kullanılabilmesi için katlanılan bazı operasyonel ve işletme giderleri de bulunmaktadır. Bu giderler ise aşağıda belirtilen unsurlardan oluşabilir. Bunlar;

- Yakıt Giderleri: Kullanılan benzin, motorin, LPG veya elektrik tüketim bedeli,
- Bakım ve Onarım: Rutin olarak yapılan periyodik bakımlar, yedek parça değişimleri, yağlama ve işçilik giderleri,
- Sigorta Giderleri: Zorunlu Trafik Sigortası ve Kasko poliçe primleri,
- Lastik Giderleri: Lastik yenilemeleri, yazlık-kışkık lastik değişimleri ve balans ayarları,
- Yıpranma Payları (Amortisman): Taşıtın kullanıldıkça her yıl değer kaybetmesi sonucu oluşan maliyetler ile
- Personel Giderleri: Taşıtı kullanan kişinin istihdamı sonucu maaş, SGK primi ve özlük hakları maliyetleridir.

Örnek-1: “Aras” Anonim Şirketi (AŞ) 10.02.2026 tarihinde işletmenin pazarlama faaliyetlerinde kullanmak üzere banka havalesi yaparak % 20 KDV dâhil 3.600.000 TL’ye bir kamyonet satın almıştır. Daha sonra ise 10.03.2026 tarihinde söz konusu kamyonete % 20 KDV dâhil 1.200.000 TL’ye çek ciro edilerek soğutuculu kasa taktırılmıştır. 31.12.2026 tarihinde ise kamyonet ile ilgili amortisman hesaplaması yapılmıştır. (Kamyonetlerin faydalı ömrü 4 yıl olup, işletme normal amortisman yöntemini kullanılmaktadır.)

İstenenler: Tüm bu süreçle ilişkin yapılması gereken yevmiye kayıtlarını yapınız.

Taşıtın KDV hariç tutarı = 3.600.000 TL / 1,20 = 3.000.000 TL

Taşıtın maliyeti = 3.000.000 TL + 1.000.000 TL = 4.000.000 TL

Amortisman tutarı= 4.000.000 TL / 4 Yıl = 1.000.000 TL

10.02.2026		
254 TAŞITLAR	3.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	600.000	
102 BANKALAR		3.600.000
10.03.2026		
254 TAŞITLAR	1.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV	200.000	
101 ALINAN ÇEKLER		1.200.000
31.12.2026		
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	1.000.000	
257 BİR. AMORT.		1.000.000
/		

2. Binek Araçlara İlişkin Özellikli Muhasebe İşlemleri

Günümüzde işletmelerin aktiflerinde yer alan binek araçlar, hem ticari faaliyetlerde hem de kişisel amaçlarla kullanılabilmektedir. Bu durum, vergisel açıdan çeşitli risklerin ve vergi kayıplarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle devlet, vergi matrahını korumak ve olası vergi kayıplarını önlemek amacıyla binek araçlara yönelik çeşitli vergisel düzenlemeler getirmiştir. Ayrıca binek araçların kolay alınıp satılabilme imkânının olması ve ikinci el piyasasındaki likidite gücü gibi hususlar da binek araçlara özel bazı düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Çalışmanın bu bölümde Türk vergi mevzuatında yer alan binek araçlara ilişkin özel düzenlemeler örnekler aracılığı ile açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Binek Araç Gider Kısıtlamaları

Binek araçlara ilişkin gider kısıtlamalarının yasal dayanağını, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK) 40'ıncı maddesi, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK), 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ile 7194 sayılı Kanunun 13'üncü ve 14'üncü maddeleri oluşturmaktadır.

GVK 40'ıncı maddesinin 5'inci fıkrası gereği; kiralanan ya da işletmeye ait binek araçların akaryakıt, bakım, onarım, sigorta ve kasko gibi işletme giderlerinin en fazla % 70'i ticari veya mesleki kazancın tespitinde gider olarak indirilebilmektedir. Kalan % 30'luk kısmın ise “Kanunen Kabul Edilmeyen Gider” (KKEG) olarak vergi matrahına eklenmesi gerekir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 40'ıncı ve 68'inci maddelerinde yer alan ve gider olarak indirim konusu yapılabilecek aylık binek araç kiralama bedeli her yıl yeniden belirlemekle birlikte 2026 yılı için KDV hariç en fazla 46.000 TL olarak belirlenmiştir. Bu tutarı aşan kısmın ise “Kanunen Kabul Edilmeyen Gider” olarak vergi matrahına eklenmesi gerekir.

Ayrıca Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve 68'inci maddelerinde yer alan ve doğrudan gider olarak indirim konusu yapılabilecek Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ile Katma Değer Vergisi'nin (KDV) toplam tutarı azami 1.200.000 TL ile sınırlandırılmıştır. Dolayısıyla bu tutarı aşan kısmın da “Kanunen Kabul Edilmeyen Gider” olarak vergi matrahına eklenmesi gerekir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 40 ve 68'inci maddeleri kapsamında, binek araçlara ilişkin amortisman gideri olarak dikkate alınabilecek tutarlar belirli sınırlarla sınırlandırılmıştır. Buna göre, ÖTV ve KDV hariç ilk iktisap bedeli üzerinden amortisman tabi tutulabilecek azami tutar 1.380.000 TL'dir. ÖTV ve KDV'nin maliyet bedeline eklendiği durumlarda veya aracın ikinci el olarak iktisap edilmesi halinde ise amortisman esas alınabilecek azami tutar 2.600.000 TL olarak uygulanmaktadır.

İşletmenin esas faaliyet konusunun araç kiralama, ticari taksicilik, sürücü kursu işletmeciliği ve benzeri faaliyetler dışında olması durumunda, binek araçların iktisabı sırasında yüklenilen KDV indirim konusu yapılamamaktadır. Söz konusu KDV tutarları, mükellefin tercihine bağlı olarak ya doğrudan gider olarak dikkate alınabilmekte ya da taşıtın maliyet bedeline eklenerek amortisman yoluyla itfa edilebilmektedir.

İşletmenin sahiplerine ya da ortaklarına tahsis edilen binek araçların da şahsi kullanımları, transfer fiyatlama ve örtülü kazanç dağıtımı gibi hususlar dikkate alındığında vergi incelemelerinde üzerinde durulan önemli hususlar arasındadır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 320'inci maddesinde işletmenin esas faaliyet konusunun araç kiralama, ticari taksicilik, sürücü kursu işletmeciliği ve benzeri faaliyetler dışında olması durumunda, aktife alınan binek araçlar için amortisman uygulaması kıst amortisman esasına göre gerçekleştirilmektedir. Buna göre, binek araçların işletme aktifine alındığı hesap döneminde, aktiflere giriş ayı tam ay

olarak kabul edilerek yıl sonuna kadar geçen süreye isabet eden tutar kadar amortisman ayrılmaktadır. İlk yılda amortismana dâhil edilemeyen süreye ilişkin kalan tutar ise amortisman süresinin son yılında tamamen itfa edilmektedir. Ancak, her hesap dönemine ait amortisman tutarı yalnızca ilgili dönemin değerlemesinde dikkate alınabilmekte olup, ayrılmayan amortismanların sonraki yıllarda ayrılması mümkün değildir. Ayrıca, herhangi bir yılda amortisman ayrılmaması veya mevzuatta öngörülen orandan daha düşük bir oranda amortisman ayrılması ya da amortisman süresinin uzatılması mümkün değildir.

Tablo 1: 2026 Yılı Binek Araçlara İlişkin Vergisel Düzenlemeler

Konu	Limiti / Oranı	Aşan Kısım
Aylık Kira Gider Sınırı (KDV Hariç)	46.000 TL	- KKEG; - Aşan kısma ait KDV de indirilemez.
ÖTV + KDV Doğrudan Gider Yazma Sınırı	1.200.00 TL	Doğrudan gider kabul edilmez. Maliyete eklenebilir ya da KKEG olarak gider yazılabilir.
Amortisman Sınırı (ÖTV ile KDV'nin Doğrudan Gider Yazılması Durumunda)	1.380.000 TL	Aşan kısma isabet eden amortisman KKEG olarak gider yazılabilir.
Amortisman Sınırı (ÖTV ile KDV'nin Maliyete Eklennesi Durumunda)	2.600.000 TL	Aşan kısma isabet eden amortisman KKEG olarak gider yazılabilir.
Cari (İşletme) Giderleri	Azami % 70'i Gider, Kalan % 30'u KKEG	- KKEG, - Aşan kısma ait KDV de indirilemez.

2.2. Binek Araçlardaki Özellikli Durumlara İlişkin Örnek Uygulamalar

Örnek-2: “Aras” AŞ 22.10.2026 tarihinde işletmenin yönetim faaliyetlerinde kullanmak amacıyla 1.350.000 TL’si ÖTV ve KDV olmak üzere toplam 3.400.000 TL’ye bankadan havale yaparak bir binek araç satın almıştır. İşletme ÖTV ve KDV’yi doğrudan gider yazmayı tercih etmiştir. (VUK’a göre binek araçlar

için faydalı ömür 5 yıl olup işletme normal amortisman yöntemini kullanılmaktadır.)

İstenenler: İşletmenin binek aracı satın aldığı tarih ile dönem sonunda yapılması gereken yevmiye kayıtlarını yapınız.

22.10.2026	
254 TAŞITLAR	2.050.000
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	1.200.000
689 DİĞ. OLAĞ. DIŞI GİD. VE ZAR.	150.000
102 BANKALAR	3.400.000
/	

ÖTV ve KDV'nin doğrudan gider yazılabilecek azami tutarı daha öncede ifade edildiği gibi 1.200.000 TL'dir. Bu tutar kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Bu tutarı aşan 150.000 TL ise doğrudan gider olarak dikkate alınamamaktadır. Söz konusu tutarın gider yazılması halinde, kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) olarak kurum kazancına ilave edilmesi gerekir.

İşletmede ÖTV ile KDV gider yazıldığı için amortismanına esas vergisiz bedel sınırı 1.380.000 TL'dir. Dolayısıyla kanunen kabul edilebilecek azami amortisman tutarı 1.380.000 TL'dir.

Binek araçlarda kıst amortisman uygulaması söz konusu olduğu için 2026 yılı sonunda hesaplanan amortisman tutarı;

$$100 / 5 \text{ yıl} = \% 20 \text{ amortisman oranı}$$

$$2.050.000 \text{ TL} \times \% 20 = 410.000 \text{ TL/yıllık}$$

$$410.000 \text{ TL} / 12 \text{ ay} = 34.166 \text{ TL/aylık}$$

$$34.166 \text{ TL} / \text{aylık} \times 3 \text{ ay} = 102.500 \text{ TL (ticari kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı)}$$

$$1.380.000 \text{ TL} \times \% 20 = 276.000 \text{ TL/yıllık}$$

276.000 TL / 12 ay = 23.000 TL / ay

23.000 TL / ay x 3 ay (Ekim-Kasım-Aralık) = 69.000 TL (mali kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı)

31.12.2026	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	69.000
689 DİĞ. OLAĞ. DIŞI GİD. VE ZAR.	33.500
257 BİR. AMORT.	102.500
/	

3 aylık kıst/normal amortisman hesabında mali kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı 69.000 TL, ticari kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı 102.500 TL, KKEG amortisman tutarı farkı ise 33.500 TL'dir.

Örnek-3: “Alya” AŞ 10.09.2026 tarihinde işletmenin pazarlama faaliyetlerinde kullanmak amacıyla 1.500.000 TL’si ÖTV ve KDV olmak üzere toplam 3.600.000 TL’ye bankadan havale yaparak bir binek araç satın almıştır. İşletme ÖTV ve KDV’yi maliyete eklemeyi tercih etmiştir. (VUK’a göre binek araçlar için faydalı ömür 5 yıl olup işletme normal amortisman yöntemini kullanılmaktadır.)

İstenenler: İşletmenin binek aracı satın aldığı tarih ile dönem sonunda yapılması gereken yevmiye kayıtlarını yapınız.

10.09.2026	
254 TAŞITLAR	3.600.000
102 BANKALAR	3.600.000
/	

ÖTV ve KDV maliyete eklendiği için amortisman sınırı 2.600.000 TL olarak dikkate alınmalıdır. Binek aracın toplam

maliyet 3.600.000 TL olduğundan kanunen kabul edilen amortisman tutarı 2.600.000 TL olup aşan tutarı ise 1.000.000 TL’dir.

Binek araçlarda kıst amortisman uygulaması söz konusu olduğu için 2026 yılı sonunda hesaplanan amaortisman tutarı;

$100 / 5 \text{ yıl} = \% 20$ amortisman oranı

$3.600.000 \text{ TL} \times \% 20 = 720.000 \text{ TL} / \text{yıllık}$

$720.000 \text{ TL} / 12 \text{ ay} = 60.000 \text{ TL} / \text{aylık}$

$60.000 \text{ TL} / \text{aylık} \times 4 \text{ ay} = 240.000 \text{ TL}$ (ticari kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı)

$2.600.000 \text{ TL} \times \% 20 = 520.000 \text{ TL/yıllık}$

$520.000 \text{ TL} / 12 \text{ ay} = 43.333 \text{ TL} / \text{ay}$

$43.333 \text{ TL} / \text{ay} \times 4 \text{ ay}$ (Eylül-Ekim-Kasım-Aralık) = 173.333 TL (mali kârın esas alınmasında kullanılan amortisman tutarı)

<u>31.12.2026</u>		
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	173.333	
689 DİĞ. OLAĞ. DIŞI GİD. VE ZAR.	66.667	
257 BİR. AMORT.		240.000
<u>31.12.2026</u>		

4 aylık kıst/normal amortisman hesabında mali kârın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı 173.333 TL, ticari karın esas alınmasında kullanılacak amortisman tutarı 240.000 TL, KKEG amortisman tutarı farkı ise 66.667 TL’dir.

Örnek-4: “Alya” AŞ 10.01.2026 tarihinde işletmenin pazarlama faaliyetlerinde kullanmak amacıyla 1 yıllığına % 20 KDV hariç 1.000.000 TL’ye bir binek araç kiralamıştır. Kira bedeli aylık eşit tutarlar halinde faturalandırılmaktadır.

İstenenler: İşletmenin binek araca ilişkin kira ödemeleri ile ilgili gereken yevmiye kaydını yapınız.

$$1.000.000 \text{ TL} / 12 \text{ ay} = 83.333 \text{ TL} / \text{ay}$$

$$83.333 \text{ TL} \times \% 20 = 16.666 \text{ TL} / \text{ay}$$

$$83.333 \text{ TL} - 46.000 \text{ TL} = 37.333 \text{ TL} \text{ (KKEG, kira bedeli)}$$

$$46.000 \text{ TL} \times \% 20 = 9.200 \text{ TL/ay} \text{ (İndirilebilecek azami KDV)}$$

$$16.666 \text{ TL} - 9.200 \text{ TL} = 7.466 \text{ TL} \text{ (KKEG, İndirilemeyecek KDV)}$$

10.01.2026	
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	46.000
191 İNDİRİLECEK KDV	9.200
689 DİĞ. OLAĞ. DIŞI GİD. VE ZAR.	44.800
102 BANKALAR	100.000
/	

Örnek-4: “Leila” AŞ’nin 2026 yılı Ocak ayna ilişkin aktifleri arasında yer alan ve pazarlama amacı ile kullanılan binek aracı ile ilgili katlandığı giderler ve türleri aşağıdaki gibidir.

Katılan Giderler	KDV Hariç Tutar	KDV Oranı (% 20)
Otopark	9.000 TL	1.800 TL
Araç yıkama	6.000 TL	1.200 TL
Periyodik bakım	10.000 TL	2.000 TL
Lastik yenileme	15.000 TL	3.000 TL
HGS/OGS geçiş ücreti	12.000 TL	2.400 TL
Bakım-onarım gideri	20.000 TL	4.000 TL
Akaryakıt gideri	18.000 TL	3.600 TL
Kasko ve trafik sigortası ³	25.000 TL	-
Toplam Cari Gider	115.000 TL	18.000 TL

İstenenler: İşletmenin binek aracına ilişkin katlandığı giderler ile ilgili gereken yevmiye kaydını yapınız.

³ Kasko poliçeleri ve trafik sigortaları Katma Değer Vergisi Kanunu’na tabi değildir.

Binek araçlara ilişkin cari giderlerde azami % 70'lik kısım, mali kârın tespitinde dikkate alınırken, % 30'luk kısım mali kârın tespitinde KKEG olarak dikkate alınmaz.

$$115.000 \text{ TL} \times \% 70 = 80.500 \text{ TL}$$

$$18.000 \text{ TL} \times \% 70 = 12.600 \text{ TL}$$

31.01.2026		
760 PAZ. SAT. ve DAĞ. GİD.	80.500	
689 DİĞ. OLAĞ. DIŞI GİD. VE ZAR.	39.900	
191 İNDİRİLECEK KDV	12.600	
329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR	133.000	
/		

3. Sonuçlar

İşletme faaliyetlerinin sürdürebilmesi açısından önemli bir üretim ve hizmet unsuru olan taşıtlar, muhasebe ve vergi uygulamaları bakımından çeşitli düzenlemelere tabidir. Özellikle binek araçlar, hem işletme faaliyetlerinde kullanılabilmeleri hem de şahsi kullanıma konu olabildikleri için Türk vergi mevzuatında diğer taşıtlardan farklı uygulamalara sahiptir. Bu durum, binek araçlara ilişkin hesaplamaların, muhasebe kayıtlarının ve vergisel işlemlerin dikkatli bir şekilde yürütülmesini gerektirmektedir.

Bu çalışmada, işletmelerin varlıkları arasında yer alan binek araçların muhasebeleştirilmesi, maliyet unsurlarının belirlenmesi, amortisman uygulamaları, kiralama işlemleri, KDV ve ÖTV uygulamaları ile gider kısıtlamaları Türk vergi mevzuatı çerçevesinde incelenmiştir. Ayrıca 2026 yılı için geçerli olan yasal sınırlar ve düzenlemeler dikkate alınmış, örnek uygulamalar aracılığıyla, teorik bilgilerin uygulamaya nasıl yansıdığı açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmada binek araçlara ilişkin yer verilen örnekler incelendiğinde, söz konusu düzenlemelerin işletmelerde ticari kâr ile mali kâr arasında önemli farklılıkların ortaya çıkmasına neden olabildiğini göstermektedir. Özellikle amortisman tutarlarına getirilen sınırlamalar, kira giderlerine ilişkin üst limit uygulamaları, binek araçlara ilişkin cari giderlerin yalnızca belirli bir kısmının gider olarak kabul edilebilmesi ve ÖTV ile KDV'ye yönelik özel düzenlemeler, kanunen kabul edilmeyen giderlerin oluşmasına yol açmaktadır. Bu nedenle işletmelerin hem muhasebe kayıtlarını hem de vergi matrahını etkileyen söz konusu düzenlemeleri yakından takip etmeleri önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, binek araçlara ilişkin muhasebe ve vergi uygulamalarının doğru bir şekilde yürütülmesi; işletmelerin vergisel risklerini azaltmalarına ve yapılacak denetimlerde olası vergi cezalarıyla karşılaşmalarını önlemelerine katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda çalışmanın, uygulayıcılara, muhasebe meslek mensuplarına, akademisyenlere ve ilgili alanlarda öğrenim gören öğrencilere binek araçlara ilişkin muhasebe ve vergisel işlemlerin anlaşılmasında faydalı olması beklenmektedir.

Kaynakça

1 seri no'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu,
197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu,
213 sayılı Vergi Usul Kanunu,
3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu,
4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu,
5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu,
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

<http://www.tdk.gov.tr>

[https://www.cetas.com.tr/blog/ticari-aracla-binek-arac-
arasindaki-fark-nedir](https://www.cetas.com.tr/blog/ticari-aracla-binek-arac-arasindaki-fark-nedir)

Özulucan, A. (2020). *Genel Muhasebe İlkeleri ve Uygulamaları*, Dizgi Ofset, Konya

MUHASEBE MESLEĞİNİN DİJİTAL EVRİMİ:

BÖLÜM 2

OTOMASYON, ERP VE FİNANSAL RAPORLAMA İLİŞKİSİ

SEVAL ELDEN ÜRGÜP¹

İPEK KILDIR²

Giriş

Küreselleşme ve dijital teknolojilerde yaşanan hızlı gelişmeler, işletmelerin iş yapma biçimlerini köklü şekilde değiştirirken muhasebe mesleği de bu dönüşümden doğrudan etkilenmiştir. Geleneksel muhasebe uygulamalarından dijital tabanlı sistemlere geçiş, finansal bilgilerin üretilmesi, işlenmesi ve raporlanması süreçlerinde önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Günümüzde muhasebe yalnızca kayıt tutma fonksiyonu ile sınırlı olmayıp, aynı zamanda karar alma süreçlerine katkı sağlayan stratejik bir bilgi sistemi haline gelmiştir (Pargmann et al., 2023).

Dijital dönüşüm; yapay zekâ, büyük veri analitiği, bulut bilişim ve otomasyon teknolojilerinin muhasebe süreçlerine entegrasyonunu ifade etmektedir. Bu teknolojiler sayesinde muhasebe bilgi sistemlerinde hız, doğruluk ve güvenilirlik artmakta, finansal raporlamanın kalitesi yükselmektedir. Literatürde dijital teknolojilerin muhasebe süreçlerini daha etkin hale getirdiği ve bilgi kalitesini artırdığı ifade edilmektedir (Pargmann et al., 2023).

Muhasebe mesleğinin dijital dönüşümünde Kurumsal Kaynak Planlama / Enterprise Resource Planning (ERP) sistemleri önemli bir yer tutmaktadır. ERP sistemleri, işletme içerisindeki farklı departmanlardan gelen verilerin tek bir sistem altında toplanmasını sağlayarak veri bütünlüğünü güçlendirmekte ve finansal raporlama süreçlerini desteklemektedir (Ionescu & Barna, 2021). Bu sistemler sayesinde muhasebe verileri gerçek zamanlı olarak işlenebilmekte ve daha güvenilir finansal tablolar oluşturulabilmektedir.

Bununla birlikte otomasyon teknolojilerinin gelişmesi, muhasebe meslek mensuplarının görev tanımında da önemli değişiklikler yaratmıştır. Tekrarlayan muhasebe işlemlerinin sistemler tarafından gerçekleştirilmesi, meslek mensuplarının analiz, yorumlama ve danışmanlık rollerine daha fazla odaklanmasını sağlamaktadır (Sharshouh, 2025). Bu durum muhasebe mesleğinin teknik bir kayıt sisteminden ziyade stratejik bir bilgi üretim alanına dönüşmesine katkı sunmaktadır.

Sonuç olarak dijital dönüşüm, muhasebe mesleğini hem teknolojik hem de mesleki açıdan yeniden şekillendirmekte; ERP sistemleri ve otomasyon uygulamaları finansal raporlama süreçlerini daha etkin, hızlı ve güvenilir hale getirmektedir.

1. Muhasebe Mesleğinde Dijital Dönüşümün Gelişimi

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler, işletmelerin faaliyet süreçlerinde önemli değişimlere yol açmış ve dijital dönüşümü günümüz ekonomisinin temel dinamiklerinden biri haline getirmiştir. Dijital dönüşüm, yalnızca teknolojik araçların kullanımının artmasını değil, aynı

¹ Doç. Dr. , Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İşletme, ORCID; 0000-0002-7464-3485

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İşletme, ORCID; 0009-0004-4004-5278

zamanda işletmelerin organizasyon yapılarının, iş modellerinin ve karar alma mekanizmalarının yeniden şekillenmesini ifade eden kapsamlı bir değişim sürecidir. Bu süreçte bilgi, işletmeler açısından stratejik bir üretim faktörü haline gelirken, muhasebe fonksiyonu da bu dönüşümden doğrudan etkilenmiştir (Conroy, 2007).

İnternet teknolojilerinin yaygınlaşması, veri işleme kapasitesinin artması ve iletişim altyapılarının gelişmesi, işletmelerin finansal bilgileri daha hızlı üretmesine ve kullanmasına olanak sağlamıştır. Dijital teknolojiler sayesinde büyük miktardaki verilerin kısa sürede işlenebilmesi, yöneticilerin daha doğru ve zamanında kararlar almasına katkı sunmaktadır. Bu durum muhasebe süreçlerinin geleneksel kayıt ve raporlama anlayışından uzaklaşarak dijital platformlar üzerinden yürütülmesini teşvik etmiştir (Castells, 1997). Bunun yanında teknolojik gelişmelerin finansal piyasaların küreselleşmesini hızlandırması, işletmeler arasındaki rekabeti artırmış ve muhasebe bilgi sistemlerinin stratejik önemini daha da belirgin hale getirmiştir (Bakkalcı vd., 2004).

Muhasebe mesleğinde dijital dönüşüm, manuel işlemlere dayalı uygulamalardan bilgi teknolojileri ile bütünleşik sistemlere geçişi ifade etmektedir. Bulut tabanlı muhasebe uygulamaları, elektronik belge sistemleri, kurumsal kaynak planlama yazılımları ve yapay zekâ destekli muhasebe araçları, muhasebe süreçlerinin daha hızlı, güvenilir ve düşük maliyetle yürütülmesine imkân sağlamaktadır. Böylece muhasebe bilgi sistemlerinin etkinliği artmakta, finansal raporlamanın doğruluğu ve şeffaflığı güçlenmektedir (Kaplan ve Ertürk, 2012).

Dijitalleşmenin muhasebe mesleğine etkileri yalnızca operasyonel süreçlerle sınırlı değildir. Geleneksel muhasebe anlayışında ön planda olan kayıt tutma ve belge düzenleme faaliyetleri, dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte büyük ölçüde otomatikleşmiştir. Bu dönüşüm sonucunda muhasebe meslek mensuplarından beklenen görevler de değişmiş; veri analizi, finansal danışmanlık, risk yönetimi ve stratejik karar destek faaliyetleri daha fazla önem kazanmıştır. Dolayısıyla muhasebe uzmanlarının teknolojik gelişmeleri takip etmeleri ve dijital yetkinliklerini sürekli geliştirmeleri mesleki sürdürülebilirlik açısından zorunlu hale gelmiştir (Yalçınkaya, 2022).

Özellikle otomasyon sistemleri, Robotik Süreç Otomasyonu / Robotic Process Automation (RPA), yapay zekâ ve makine öğrenmesi uygulamalarının muhasebe süreçlerine entegre edilmesi, rutin işlemlerin insan müdahalesi olmadan gerçekleştirilebilmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum hata oranlarının azalmasına, işlem maliyetlerinin düşmesine ve zaman tasarrufu sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (Tekbaş, 2018). Bununla birlikte dijital dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarının tamamen sistemler tarafından ikame edilmesi anlamına gelmemektedir. Aksine, muhasebecilerin veri yorumlama, stratejik değerlendirme ve yönetsel karar süreçlerine katkı sağlama gibi katma değeri yüksek faaliyetlere yönelmesini teşvik etmektedir.

Sonuç olarak dijital dönüşüm, muhasebe mesleğinin işleyiş biçimini köklü şekilde değiştirmekte ve mesleğin geleceğini yeniden şekillendirmektedir. Muhasebe fonksiyonu günümüzde yalnızca finansal kayıtların tutulduğu bir süreç olmaktan çıkarak, işletmelere rekabet avantajı sağlayan stratejik bilgi üretim merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu nedenle dijital teknolojilere uyum sağlayabilen ve analitik yetkinliklerini geliştirebilen muhasebe profesyonellerinin gelecekte daha önemli roller üstleneceği değerlendirilmektedir.

2. ERP Sistemlerinin Muhasebe Süreçlerindeki Yeri

Kurumsal Kaynak Planlama sistemleri, işletmelerin farklı fonksiyonlarını ortak bir bilgi altyapısı altında bir araya getiren bütünleşik yönetim sistemleridir. Günümüz işletmelerinde artan veri hacmi ve karmaşılaşan iş süreçleri, departmanlar arasında etkin bilgi paylaşımını zorunlu hale getirmiştir. ERP sistemleri bu ihtiyaca cevap vererek finans, muhasebe, üretim, insan kaynakları, tedarik zinciri ve satış gibi işletme fonksiyonlarının tek bir platform üzerinden yönetilmesini sağlamaktadır. Bu sayede bilgi akışı standartlaşmakta, süreçler arasında koordinasyon artmakta ve yönetsel kararların daha sağlıklı verilmesine katkı sunulmaktadır (Ionescu & Barna, 2021).

2.1. ERP Sistemlerinin Temel Yapısı ve İşleyişi

ERP sistemleri, modüler bir mimari üzerine kurulmuş olup işletmenin farklı faaliyet alanlarını merkezi bir veri tabanı aracılığıyla birbirine bağlamaktadır. Her modül kendi işlevine yönelik süreçleri yönetirken aynı zamanda diğer modüllerle veri alışverişinde bulunarak bütünleşik bir yapı oluşturmaktadır. Böylece işletme içerisinde aynı verinin farklı birimler tarafından tekrar tekrar kaydedilmesi önlenmekte, veri tutarlılığı ve süreç verimliliği artırılmaktadır (Laudon & Laudon, 2016).

Bu sistemlerin temel çalışma prensibi, işletme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan verilerin anlık olarak sisteme aktarılması ve ilgili süreçlere eş zamanlı şekilde yansıtılmasıdır. Örneğin bir satış işlemi gerçekleştirildiğinde stok, muhasebe ve müşteri ilişkileri yönetimi modülleri aynı anda güncellenebilmektedir. Bu yapı, işletme süreçlerinin daha şeffaf ve kontrol edilebilir hale gelmesini sağlamaktadır.

2.2. Muhasebe Bilgi Sistemleri ile Entegrasyon

ERP sistemlerinin muhasebe açısından en önemli özelliklerinden biri, muhasebe bilgi sistemlerini işletmenin diğer fonksiyonlarıyla tam entegrasyon içinde çalıştırabilmesidir. Geleneksel sistemlerde muhasebe kayıtları çoğu zaman farklı departmanlardan elde edilen bilgilerin manuel olarak işlenmesiyle oluşturulurken, ERP sistemlerinde veriler doğrudan kaynak noktalarından alınarak muhasebe modülüne aktarılmaktadır.

Bu entegrasyon sayesinde satış, satın alma, üretim, insan kaynakları ve lojistik süreçlerinde oluşan işlemler eş zamanlı olarak muhasebe kayıtlarına yansımaktadır. Böylece veri girişindeki gecikmeler ve hata riskleri azalırken finansal bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği artmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi yalnızca finansal kayıtların tutulduğu bir yapı olmaktan çıkarak işletmenin tüm faaliyetlerini yansıtan stratejik bir bilgi merkezine dönüşmektedir (Mancini vd., 2017).

2.3. Veri Bütünlüğü ve Süreç Otomasyonu

ERP sistemlerinin sağladığı en önemli katkılardan biri veri bütünlüğünün korunmasıdır. Merkezi veri tabanı yapısı sayesinde işletmenin tüm birimleri aynı veri seti üzerinde çalışmakta ve bilgi farklılıklarından kaynaklanan tutarsızlıklar büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır. Bu durum özellikle finansal raporlamanın güvenilirliği açısından önemli avantajlar sağlamaktadır.

ERP sistemleri muhasebe süreçlerinde otomasyonun yaygınlaşmasına olanak tanımaktadır. Fatura oluşturma, stok hareketlerinin kaydedilmesi, cari hesap işlemleri ve dönem sonu muhasebe kayıtları gibi birçok süreç sistem tarafından otomatik olarak gerçekleştirilebilmektedir. Otomasyon uygulamaları, işlem sürelerini kısaltırken insan kaynaklı hata olasılığını azaltmakta ve muhasebe personelinin daha fazla analiz ve kontrol faaliyetlerine odaklanmasına imkân vermektedir (Kokina & Davenport, 2017).

2.4. Gerçek Zamanlı Bilgi Üretimi

ERP sistemlerinin işletmelere sağladığı en önemli avantajlardan biri, gerçek zamanlı bilgi üretme ve raporlama kapasitesidir. İşletme içerisinde gerçekleşen tüm işlemler anlık olarak sisteme işlendiğinden yöneticiler güncel verilere hızlı bir şekilde erişebilmektedir. Bu durum özellikle hızlı değişen rekabet koşullarında karar alma süreçlerinin etkinliğini artırmaktadır.

Gerçek zamanlı veri akışı sayesinde işletmeler finansal performanslarını anlık olarak izleyebilmekte, bütçe gerçekleştirmelerini değerlendirebilmekte ve olası riskleri erken aşamada tespit edebilmektedir. Ayrıca güncel ve doğru bilgiye dayalı kararlar alınabilmesi, işletmelerin değişen piyasa koşullarına daha hızlı uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır (Arntz, Gregory & Zierahn, 2017).

Sonuç olarak ERP sistemleri, muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesinde ve işletme genelinde bilgi entegrasyonunun sağlanmasında merkezi bir role sahiptir. Veri bütünlüğünü güçlendirmesi, süreçleri otomatikleştirmesi, departmanlar arası entegrasyonu desteklemesi ve gerçek zamanlı bilgi üretimine olanak tanınması nedeniyle ERP sistemleri modern muhasebe uygulamalarının temel bileşenlerinden biri haline gelmiştir. Gelecekte yapay zekâ, büyük veri analitiği ve bulut teknolojileri ile daha fazla bütünleşmesi beklenen ERP sistemlerinin, muhasebe mesleğinin stratejik önemini artırarak karar destek süreçlerine daha fazla katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

3. Muhasebe Süreçlerinde Otomasyon ve Yapay Zekâ Uygulamaları

Bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ve dijital dönüşümün işletmeler üzerindeki etkilerinin artması, muhasebe süreçlerinin de yeniden şekillenmesine neden olmuştur. Özellikle otomasyon teknolojileri ve yapay zekâ uygulamaları, muhasebe faaliyetlerinin yürütülme biçiminde önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Geleneksel muhasebe anlayışında yoğun emek gerektiren kayıt, kontrol ve raporlama işlemleri günümüzde büyük ölçüde dijital sistemler tarafından gerçekleştirilebilmektedir. Bu dönüşüm, muhasebenin yalnızca geçmişe yönelik finansal bilgileri kaydeden bir fonksiyon olmaktan çıkarak işletme yönetimine stratejik katkı sağlayan bir bilgi üretim mekanizmasına dönüşmesine zemin hazırlamaktadır (Al-Htaybat & Von Alberti-Alhtaybat, 2017).

3.1. Muhasebede Otomasyon Kavramı ve Gelişimi

Muhasebede otomasyon, finansal işlemlerin dijital sistemler aracılığıyla gerçekleştirilmesi ve insan müdahalesinin mümkün olduğunca azaltılması sürecini ifade etmektedir. Bilgi teknolojilerinin gelişimiyle birlikte muhasebe süreçlerinde kullanılan yazılımlar daha kapsamlı hale gelmiş ve birçok işlem otomatik olarak yürütülebilir duruma gelmiştir. Özellikle kurumsal bilgi sistemlerinin yaygınlaşması, muhasebe faaliyetlerinin manuel uygulamalardan dijital ortamlara taşınmasını hızlandırmıştır (Mancini vd., 2017).

Otomasyon uygulamaları sayesinde veri girişleri standartlaşmakta, işlem süreleri kısalmakta ve hata oranları önemli ölçüde azalmaktadır. Bu gelişmeler finansal bilgilerin güvenilirliğini artırırken muhasebe çalışanlarının zamanlarını daha fazla analiz ve değerlendirme faaliyetlerine ayırabilmelerine olanak sağlamaktadır. Böylece muhasebe mesleği operasyonel işlemlere odaklanan geleneksel yapısından uzaklaşarak daha fazla katma değer üreten bir niteliğe kavuşmaktadır (Herbert vd., 2016).

3.2. Yapay Zekâ Teknolojilerinin Muhasebe Süreçlerinde Kullanımı

Yapay zekâ teknolojileri, muhasebe alanında son yıllarda en hızlı gelişen uygulama alanlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Makine öğrenmesi algoritmaları, doğal dil işleme sistemleri ve gelişmiş veri analitiği araçları sayesinde büyük hacimli finansal veriler kısa sürede analiz edilebilmekte ve işletmeler için anlamlı bilgilere dönüştürülebilmektedir. Bu durum, muhasebe süreçlerinin daha etkin ve veri odaklı bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır (Al-Htaybat & von Alberti-Alhtaybat, 2017).

Yapay zekâ uygulamaları özellikle anomali tespiti, hata belirleme, sahtekârlık riskinin değerlendirilmesi ve finansal tahminleme gibi alanlarda önemli avantajlar sunmaktadır. Sistemlerin geçmiş verileri analiz ederek belirli eğilimleri ortaya koyabilmesi, yöneticilerin geleceğe ilişkin kararlarını daha güçlü verilere dayandırmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle yapay zekâ, muhasebe süreçlerinde yalnızca operasyonel verimlilik sağlayan bir araç değil, aynı zamanda stratejik karar destek mekanizması olarak da değerlendirilmektedir (Kokina & Davenport, 2017; Richins et al., 2017).

3.3. Otomasyonun Finansal Raporlama ve Denetim Süreçlerine Etkileri

Otomasyon teknolojilerinin muhasebe sistemlerine entegre edilmesi, finansal raporlama süreçlerinde önemli iyileşmeler sağlamıştır. Finansal verilerin sistem tarafından otomatik olarak işlenmesi ve raporlama süreçlerine aktarılması, raporların hazırlanma süresini kısaltmakta ve bilgi güncelliğini artırmaktadır. Bu sayede işletmeler finansal performanslarını daha hızlı değerlendirebilmekte ve değişen koşullara zamanında tepki verebilmektedir (Mancini vd., 2017).

Denetim faaliyetleri açısından değerlendirildiğinde ise dijital teknolojiler, denetçilerin daha kapsamlı veri analizleri gerçekleştirmesine olanak tanımaktadır. Geleneksel denetim yaklaşımlarında belirli örneklemeler üzerinden inceleme yapılırken, gelişmiş analiz araçları sayesinde tüm veri setlerinin değerlendirilmesi mümkün hale gelmektedir. Bu durum denetim kalitesini artırmakta, hata ve usulsüzlüklerin tespit edilme olasılığını yükseltmektedir (Herbert vd., 2016).

Bunun yanında sürekli denetim uygulamalarının yaygınlaşması, işletmelerde finansal risklerin daha erken aşamada belirlenmesine katkı sağlamaktadır. Böylece denetim faaliyetleri yalnızca geçmiş işlemleri inceleyen bir süreç olmaktan çıkmakta ve risk yönetimini destekleyen proaktif bir yapıya dönüşmektedir.

3.4. Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Fırsatlar ve Riskler

Muhasebe alanında yaşanan dijital dönüşüm, meslek mensuplarının görev ve sorumluluklarında önemli değişikliklere yol açmaktadır. Rutin işlemlerin otomasyon sistemleri tarafından yürütülmesi, muhasebecilerin daha fazla analiz, danışmanlık, finansal planlama ve stratejik karar destek faaliyetlerine yönelmesini mümkün kılmaktadır. Bu durum mesleğin katma değerini artırırken, muhasebe profesyonellerinin işletme yönetimindeki rolünü de güçlendirmektedir (Moudud-Ul-Huq, 2014).

Dijitalleşme süreci bazı riskleri de beraberinde getirmektedir. Teknolojik altyapıya bağımlılığın artması, siber güvenlik tehditleri, veri gizliliği sorunları ve dijital yetkinlik eksiklikleri bu risklerin başında gelmektedir. Özellikle yeni teknolojilere uyum sağlayamayan meslek mensuplarının rekabet avantajlarını kaybetme olasılığı bulunmaktadır. Bu nedenle muhasebe profesyonellerinin yalnızca muhasebe ve finans alanındaki bilgilerini değil, aynı zamanda veri analitiği, yapay zekâ uygulamaları ve dijital sistemler konusundaki yetkinliklerini de geliştirmeleri gerekmektedir (Al-Htaybat & von Alberti-Alhtaybat, 2017; Kokina & Davenport, 2017).

Sonuç olarak otomasyon ve yapay zekâ teknolojileri muhasebe süreçlerinde verimliliği, doğruluğu ve bilgi kalitesini artıran önemli araçlar olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu teknolojilerin sağladığı faydalardan tam anlamıyla yararlanılabilmesi, muhasebe meslek mensuplarının dijital dönüşüme uyum sağlamasına ve değişen mesleki gerekliliklere uygun yetkinlikler geliştirmesine bağlıdır. Gelecekte muhasebe mesleğinin başarısında teknik muhasebe bilgisinin yanı sıra teknoloji kullanım becerilerinin de belirleyici bir unsur olacağı değerlendirilmektedir (Moll & Yigitbasioglu, 2019; ICAEW, 2018).

4. Muhasebe Mesleğinin Dijital Dönüşümde Değişen Yetkinlikleri

Dijital dönüşüm, muhasebe mesleğinin yapısal olarak yeniden tanımlanmasına yol açarken, meslek mensuplarının sahip olması gereken yetkinlik setini de köklü biçimde değiştirmektedir. Özellikle yapay zekâ, büyük veri analitiği, bulut bilişim ve otomasyon teknolojilerinin muhasebe süreçlerine entegrasyonu, mesleğin yalnızca teknik bilgiye dayalı bir alan olmaktan çıkarak çok boyutlu bir uzmanlık alanına dönüşmesini sağlamıştır. Güncel çalışmalar, muhasebe meslek mensuplarının artık yalnızca finansal bilgi üreten değil, aynı zamanda dijital veriyi yorumlayan ve stratejik karar süreçlerine katkı sağlayan profesyoneller haline geldiğini vurgulamaktadır (Satjawisate vd., 2025; Türegün, 2025).

Bu dönüşüm aynı zamanda muhasebe mesleğinin iş tanımını da genişletmiştir. Otomasyon sistemleri ve yapay zekâ tabanlı uygulamalar rutin işlemleri üstlenirken, muhasebecilerin rolü giderek daha fazla analitik düşünme, problem çözme ve karar destek fonksiyonlarına kaymaktadır. Nitekim yapılan araştırmalar, dijitalleşme ile birlikte muhasebe alanında teknik becerilerin yanında analitik ve dijital yetkinliklerin kritik hale geldiğini ortaya koymaktadır (Güney, 2022; Satjawisate vd., 2025).

4.1. Dijital Okuryazarlık ve Teknoloji Entegrasyon Yetkinliği

Dijital okuryazarlık, muhasebe mesleğinde temel yetkinliklerden biri haline gelmiştir. ERP sistemleri, bulut tabanlı muhasebe yazılımları, e-fatura ve dijital raporlama sistemleri gibi teknolojiler, muhasebe süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu bağlamda muhasebe profesyonellerinin yalnızca finansal mevzuata hâkim olması yeterli olmamakta, aynı zamanda dijital sistemleri etkin biçimde kullanabilmeleri de gerekmektedir (Güney, 2022).

2020 sonrası literatür, özellikle pandemi sonrası dönemde dijital muhasebe uygulamalarının hızla yaygınlaştığını ve bu durumun meslek mensuplarının teknoloji kullanım becerilerini zorunlu bir yetkinlik haline getirdiğini göstermektedir. Bu süreçte dijital araçları etkin kullanabilen profesyonellerin hem iş verimliliği hem de karar destek süreçlerine katkısı belirgin şekilde artmaktadır (Robalo & Abu-Nabaha, 2025).

4.2. Veri Analitiği ve Stratejik Karar Destek Yetkinlikleri

Muhasebe mesleğinin dönüşümünde en önemli değişim alanlarından biri veri analitiği becerilerinin önem kazanmasıdır. Büyük veri (big data) teknolojilerinin gelişimi, muhasebe meslek mensuplarının yalnızca geçmişe dönük raporlama yapmasını değil, aynı zamanda geleceğe yönelik öngörüler geliştirmesini de mümkün hale getirmiştir. Bu durum muhasebeyi reaktif bir yapıdan proaktif bir karar destek mekanizmasına dönüştürmektedir (Sun vd., 2024).

Güncel araştırmalar, yapay zekâ ve makine öğrenmesi tabanlı sistemlerin muhasebe verilerini analiz ederek anomali tespiti, finansal tahminleme ve risk değerlendirme süreçlerinde önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır (Türegün, 2025). Bu gelişmeler doğrultusunda muhasebe

profesyonellerinin veri yorumlama, analitik düşünme ve stratejik karar alma yetkinliklerinin giderek daha önemli hale geldiği görülmektedir.

4.3. Yapay Zekâ Çağında Yeni Mesleki Roller

Yapay zekâ ve otomasyon teknolojilerinin muhasebe süreçlerine entegrasyonu, mesleğin işlevsel yapısını değiştirmektedir. Rutin muhasebe işlemlerinin büyük ölçüde otomatik hale gelmesi, meslek mensuplarını daha çok danışmanlık, kontrol ve stratejik analiz rollerine yönlendirmektedir. Bu dönüşüm, muhasebe mesleğinin “veri işleyen” bir yapıdan “bilgi üreten” bir yapıya evrilmesini sağlamaktadır (Türegün, 2025).

Literatürde, yapay zekânın muhasebe mesleğini ortadan kaldırmadığı, aksine mesleğin doğasını değiştirdiği vurgulanmaktadır. Özellikle insan muhakemesi, etik değerlendirme ve stratejik karar verme gibi alanlar, yapay zekânın yerine geçemeyeceği temel mesleki fonksiyonlar olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle gelecekte muhasebe profesyonellerinin teknoloji ile entegre çalışan hibrit uzmanlar haline gelmesi beklenmektedir.

4.4. Siber Güvenlik ve Veri Koruma Yetkinlikleri

Muhasebe süreçlerinin dijitalleşmesiyle birlikte veri güvenliği ve siber risk yönetimi kritik bir yetkinlik alanı haline gelmiştir. Finansal verilerin dijital ortamda saklanması, siber saldırı risklerini artırırken aynı zamanda veri gizliliği ve bütünlüğünün korunmasını zorunlu hale getirmiştir. Özellikle bulut tabanlı sistemlerin yaygınlaşması, muhasebe profesyonellerinin temel siber güvenlik farkındalığına sahip olmasını gerektirmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar, veri güvenliği ve gizliliğin muhasebe bilgi sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından temel unsurlar arasında yer aldığını ortaya koymaktadır (Sun vd., 2024). Bu bağlamda muhasebe meslek mensuplarının yalnızca finansal bilgi üretimi değil, aynı zamanda bilgi güvenliği süreçlerine katkı sağlayan profesyoneller haline geldiği görülmektedir.

4.5. Muhasebe Eğitiminde Dönüşüm ve Yaşam Boyu Öğrenme

Dijital dönüşüm, muhasebe eğitim sistemlerini de doğrudan etkilemektedir. Geleneksel muhasebe eğitimlerinin yerini giderek dijital becerilere odaklanan programlar almaktadır. Yapılan araştırmalar, muhasebe müfredatlarında dijital yetkinliklere yönelik derslerin artmasına rağmen bu alanın hâlâ geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir (Eskin & Sarısoy, 2023).

Ayrıca muhasebe mesleğinde yaşam boyu öğrenme yaklaşımı giderek önem kazanmaktadır. Teknolojik gelişmelerin hızlı değişimi, meslek mensuplarının mezuniyet sonrası da sürekli olarak kendilerini güncellemelerini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda profesyonel gelişim programları, sertifikasyonlar ve dijital eğitim platformları muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği açısından kritik rol oynamaktadır (Robalo & Abu-Nabaha, 2025).

Sonuç olarak dijital dönüşüm, muhasebe mesleğinin yetkinlik yapısını köklü biçimde değiştirmiştir. Dijital okuryazarlık, veri analitiği, yapay zekâ okuryazarlığı, siber güvenlik farkındalığı ve stratejik düşünme becerileri günümüz muhasebe profesyonelleri için temel yetkinlikler haline gelmiştir. Bu dönüşüme uyum sağlayabilen meslek mensupları, gelecekte işletmelerin karar alma süreçlerinde daha etkin roller üstlenecek ve mesleğin stratejik değerini artıracaktır.

5. Muhasebe Mesleğinde Dijital Dönüşümün Fırsatları ve Riskleri

Dijital dönüşüm, muhasebe mesleği açısından hem önemli fırsatlar sunan hem de çeşitli riskleri beraberinde getiren çok boyutlu bir değişim sürecini ifade etmektedir. Özellikle yapay zekâ, büyük veri analitiği, bulut bilişim ve otomasyon teknolojilerinin muhasebe süreçlerine entegrasyonu, mesleğin operasyonel yapısını dönüştürerek verimlilik, hız ve doğruluk açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır. Bununla birlikte bu dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarının rollerini yeniden tanımlamakta ve mesleki yetkinliklerde önemli bir yeniden yapılanmayı zorunlu kılmaktadır (Al-Htaybat & Von Alberti-Alhtaybat, 2017).

Dijitalleşmenin muhasebe mesleğine sunduğu en önemli fırsatlardan biri, veri odaklı karar alma süreçlerinin güçlenmesidir. Gelişmiş bilgi sistemleri ve büyük veri teknolojileri sayesinde işletmeler, finansal ve operasyonel verilerini daha hızlı analiz edebilmekte ve daha isabetli stratejik kararlar alabilmektedir. Bu durum muhasebenin yalnızca geçmişe dönük kayıt tutma işlevinden çıkarak, işletme yönetimine yön veren stratejik bir bilgi üretim alanına dönüşmesini sağlamaktadır. Bu dönüşüm, muhasebe mesleğinin karar destek sistemleri içerisindeki konumunu da güçlendirmektedir (Sun vd., 2024).

Ayrıca ERP sistemleri, yapay zekâ uygulamaları ve otomasyon teknolojileri muhasebe süreçlerinde işlem hızını artırmakta, hata oranlarını azaltmakta ve finansal raporlamanın doğruluğunu geliştirmektedir. Bu teknolojiler sayesinde muhasebe verileri gerçek zamanlı olarak işlenebilmekte ve yöneticilere güncel bilgi akışı sağlanabilmektedir. Böylece işletmeler değişen piyasa koşullarına daha hızlı uyum sağlayabilmekte ve rekabet avantajı elde edebilmektedir (Ionescu & Barna, 2021).

Dijital dönüşüm süreci bazı önemli riskleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle rutin ve tekrarlayan muhasebe işlemlerinin otomasyon sistemleri tarafından gerçekleştirilmesi, belirli mesleki rollerin daralmasına neden olabilmektedir. Bu durum, muhasebe meslek mensuplarının iş gücü piyasasındaki konumlarını yeniden değerlendirmelerini zorunlu kılmaktadır. Nitekim yapılan çalışmalar, otomasyonun bazı mesleki görevleri azaltırken aynı zamanda yeni uzmanlık alanları oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Herbert vd., 2016).

Bir diğer önemli risk alanı ise teknolojik bağımlılık ve dijital yetkinlik eksikliğidir. Muhasebe süreçlerinin büyük ölçüde dijital sistemlere dayanması, meslek mensuplarının bu sistemleri etkin kullanabilme becerisine sahip olmasını zorunlu hale getirmektedir. Dijital becerilerin yetersiz olması durumunda mesleki rekabet gücünün azalması ve iş süreçlerinde verim kaybı yaşanması olasıdır. Bu nedenle sürekli mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme yaklaşımı, dijital çağda muhasebe profesyonelleri için kritik bir gereklilik haline gelmiştir (Pargmann vd., 2023).

Bunun yanı sıra veri güvenliği ve siber riskler de muhasebe mesleğinin dijital dönüşüm sürecinde karşılaştığı önemli tehditler arasında yer almaktadır. Finansal verilerin dijital ortamlarda saklanması, siber saldırı risklerini artırmakta ve veri gizliliği konusunu daha kritik hale getirmektedir. Bu durum, muhasebe meslek mensuplarının yalnızca finansal bilgi üretimi değil, aynı zamanda veri güvenliği farkındalığına sahip olmalarını da gerektirmektedir (Sun vd., 2024).

Genel olarak değerlendirildiğinde dijital dönüşüm, muhasebe mesleğini ortadan kaldıran bir süreç olmaktan ziyade, mesleğin niteliğini dönüştüren ve daha stratejik bir yapıya taşıyan bir gelişim olarak değerlendirilmektedir. Bu dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarını yalnızca kayıt tutan profesyoneller olmaktan çıkararak, veri analiz eden, stratejik karar süreçlerine katkı sağlayan ve teknolojiyi etkin şekilde kullanan uzmanlara dönüştürmektedir. Dolayısıyla dijital çağda muhasebe mesleğinin geleceği, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilme kapasitesi ile doğrudan ilişkilidir.

6. SONUÇ

Bu çalışma kapsamında muhasebe mesleğinde yaşanan dijital dönüşüm süreci çok boyutlu bir perspektifle ele alınmış ve teknolojik gelişmelerin mesleğin yalnızca operasyonel süreçlerini değil, aynı zamanda yapısal ve işlevsel niteliğini de köklü biçimde dönüştürdüğü ortaya konulmuştur. Dijitalleşmenin muhasebe alanındaki etkileri; ERP sistemleri, yapay zekâ uygulamaları, otomasyon teknolojileri ve veri analitiği araçları üzerinden değerlendirildiğinde, muhasebenin geleneksel kayıt tutma işlevinden giderek uzaklaştığı ve stratejik karar destek mekanizmalarının bir parçası haline geldiği görülmektedir.

Uluslararası meslek kuruluşlarının raporları da bu dönüşümü desteklemektedir. IFAC (International Federation of Accountants / Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) (2021; 2023) ve ACCA (The Association of Chartered Certified Accountants /Yeminli Mali Müşavirler Birliği) (2022) raporlarına göre muhasebe mesleği, dijital teknolojilerle birlikte yeniden tanımlanmakta ve meslek mensuplarının rolü giderek veri analizi, teknoloji kullanımı ve stratejik danışmanlık eksenine kaymaktadır. Benzer şekilde AICPA (American Institute of Certified Public Accountants /Amerikan Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü) & CIMA (Chartered Institute of Management Accountants /Yeminli Yönetim Muhasebecileri Enstitüsü) (2021), finans fonksiyonlarının dijital dönüşümle birlikte daha analitik ve öngörüselsel bir yapıya evrildiğini vurgulamaktadır.

Araştırma bulguları, ERP sistemleri ve entegre bilgi teknolojilerinin muhasebe süreçlerinde veri akışını hızlandırdığını, raporlama kalitesini artırdığını ve finansal bilginin doğruluk düzeyini güçlendirdiğini göstermektedir. Bu doğrultuda muhasebe bilgi sistemleri, yalnızca kayıt mekanizmaları olmaktan çıkarak işletmelerin stratejik yönetim süreçlerini destekleyen bütünleşik yapılar haline gelmiştir (Ionescu & Barna, 2021).

Dijital dönüşüm, muhasebe meslek mensuplarının rol tanımını da yeniden şekillendirmiştir. Rutin ve tekrara dayalı işlemler büyük ölçüde otomasyon sistemleri tarafından gerçekleştirilirken, muhasebecilerin analitik düşünme, yorumlama ve karar destek süreçlerine katkı sağlama rolleri daha fazla önem kazanmıştır. Bu durum, muhasebe mesleğinin insan merkezli yorumlama gücünü daha kritik hale getirmiştir (Herbert vd., 2016).

Dijitalleşme aynı zamanda meslek mensuplarının sahip olması gereken yetkinlik setini de genişletmiştir. Günümüzde muhasebe profesyonellerinin yalnızca finansal bilgiye değil; aynı zamanda dijital okuryazarlık, veri analitiği, yapay zekâ okuryazarlığı ve siber farkındalık gibi becerilere de sahip olması gerekmektedir. ACCA (2022) ve IFAC (2023), geleceğin muhasebe profesyonellerinin çok disiplinli bir yetkinlik yapısına sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca World Economic Forum (2023) raporu, dijital becerilerin iş gücü piyasasında en kritik yetkinlik alanlarından biri haline geldiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak muhasebe mesleği dijital dönüşüm karşısında ortadan kalkmamakta, aksine daha stratejik, analitik ve teknoloji ile entegre bir yapıya doğru evrilmektedir. Bu dönüşüm sürecinde başarı, yalnızca klasik muhasebe bilgi birikimine değil; aynı zamanda dijital yetkinliklerin geliştirilmesine ve sürekli öğrenme yaklaşımının benimsenmesine bağlıdır. Aksi halde meslek mensuplarının değişen iş ortamına uyum sağlaması zorlaşacak ve mesleki rekabet gücü azalabilecektir. Bu nedenle muhasebe eğitimi, mesleki standartlar ve kurumsal yapılar dijital dönüşüm süreciyle uyumlu şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

Kaynakça

- ACCA. (2022). Professional accountants – The future of work. Association of Chartered Certified Accountants.
- AICPA & CIMA. (2021). Future of finance 2.0: Human insights and machine intelligence. Association of International Certified Professional Accountants.
- Al-Htaybat, K., & Von Alberti-Alhtaybat, L. (2017). Big data and corporate reporting: Impacts and paradoxes. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 30(4), 850–873.
- Arntz, M., Gregory, T., & Zierahn, U. (2017). Revisiting the risk of automation. *Economics Letters*, 159, 157–160. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2017.07.001>
- Bakkalcı, A. C., Engin, C., & Tandırcıoğlu, H. (2004). Türkiye’de teşvik politikalarının bilgiye dayalı ekonomi üzerine etkileri. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2).
- Castells, M. (1997). An introduction to the information age. *City*, 2(7), 6–16.
- Conroy, H. (2007). Skills for the information age. *Perspectives*, 11(1), 18–24.
- Eskin, İ., & Sarısoy, Ö. (2023). Muhasebe eğitiminde dijital yetkinlikler: Türk muhasebe müfredatı üzerine bir inceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 58, 169–192. <https://doi.org/10.30794/pausbed.1228489>
- Güney, A. (2022). The role of digitalization in accounting. *International Journal of Human Sciences*, 19(4), 494–506.
- Herbert, I., Dhayalan, A., & Scott, A. (2016). The future of professional work: Will you be replaced or will you be sitting next to a robot. *Management Services*, 60(2), 22–27.
- ICAEW. (2018). Artificial intelligence and the future of accountancy. Institute of Chartered Accountants in England and Wales.
- IFAC. (2021). Reimagining the accountancy profession: Towards a digitally enabled future. International Federation of Accountants.
- IFAC. (2023). The accountancy profession and digital transformation. International Federation of Accountants.
- Ionescu, B. Ş., & Barna, L. E. L. (2021). Digitalization in the accounting and auditing profession through ERP systems. *Audit Financiar*, 19(164), 769–778. <https://doi.org/10.20869/AUDITE/2021/164/027>
- Kaplan, K., & Ertürk, E. (2012). Dijital çağ ve bireyin ideolojik aygıtları. *TOJDAC*, 2(4), 7–12.
- Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 14(1), 115–122.
- Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2016). *Management information systems: Managing the digital firm* (14th ed.). Pearson.
- Mancini, D., Lamboglia, R., Castellano, N. G., & Corsi, K. (2017). Trends of digital innovation applied to accounting information systems. In D. Mancini, R. Lamboglia, N. G. Castellano, & K.

Corsi (Eds.), Reshaping accounting and management control systems: New opportunities from business information systems (pp. xx–xx). Springer.

Moll, J., & Yigitbasioglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *The British Accounting Review*, 51(6), 100833.

Moudud-Ul-Huq, S. (2014). The role of artificial intelligence in the development of accounting systems: A review. *IUP Journal of Accounting Research & Audit Practices*, 13(2).

Pargmann, J., Riebenbauer, E., Flick-Holtsch, D., & Berding, F. (2023). Digitalisation in accounting: A systematic literature review of activities and implications for competences. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s40461-023-00141-1>

Richins, G., Stapleton, A., Stratopoulos, T. C., & Wong, C. (2017). Big data analytics: Opportunity or threat for the accounting profession? *Journal of Information Systems*, 31(3), 63–79.

Robalo, R., & Abu-Nabah, G. (2025). Debate: Joining forces to increase digital skills in accounting education. *Public Money & Management*. <https://doi.org/10.1080/09540962.2025.2488909>

Satjawisate, S., Busulwa, R., et al. (2025). Digital competencies for a FinTech-driven accounting profession: A systematic literature review. *Future Internet*, 12(4), 121.

Sharshouh, A. A. (2025). Digital transformation in the accounting profession: A theoretical review. *Karadeniz Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 57–66. <https://doi.org/10.71233/kared.1701004>

Sun, T., Zhang, Y., Li, X., & Wang, H. (2024). Big data analytics, cybersecurity, and digital transformation in accounting information systems. *Journal of Information Systems and Technology Management*, 21, 1–18.

Tekbaş, İ. (2018, September 5). The profession of the digital age: Accounting engineering. International Federation of Accountants (IFAC). <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/discussion/profession-digital-age-accounting-engineering> Türegün, N. (2025). Challenges and opportunities: Integrating AI into accounting systems. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 36(4), 25–36.

World Economic Forum. (2023). The future of jobs report 2023. World Economic Forum.

Yalçinkaya, D. (2022, August 3). Dijital çağda muhasebe mesleğinin geleceği. *MuhasebeTR*. <https://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/doganyalcinkaya/007/>

Sağlık Kurumlarında Muhasebe Uygulamaları: Yapay Zekâ Çağında Medikal Muhasebedeki Yeni Trendler ve Gelecek Beklentileri

Ersin YENİSU¹

Giriş

“*Hayatın amacı mutluluktur!*” demiştir Aristoteles. Felsefenin mabedi olan Eski Yunan’da diğer filozoflar mutluluğa giden yolları çok farklı tanımlasalar da şüphesiz mutluluğun ya da huzurun objektif ve öncelikli anahtarı “sağlık”tır!

Sağlık kurumları da diğer işletmeler gibi muhasebe işlemlerini yürütürler ve çoğu zaman birer muhasebe departmanı ya da muhasebeciye sahiptirler. Diğer taraftan günümüzde birçok ülkede sağlık hizmeti kamusal bir sektördür ve devletin doğrudan faaliyet gösterdiği bir alandır. Türkiye’de ise sağlık hizmeti uzunca bir süredir hem kamusal hem de özel bir sektör olarak yürütülmektedir. Bununla birlikte, hem dünyada hem de Türkiye’de elbette ki sağlık hizmeti devletlerin kontrolü ve denetimi altındadır. Çünkü sağlık toplumsal, zorunlu ve hassas bir alandır. Bir ülkedeki sağlık hizmet kalitesinin söz konusu ülkenin gelişmiş göstergelerinden biri olduğu düşünülürse sağlık sektörünün hem birey hem de toplum açısından vazgeçilemez önemi anlaşılabacaktır.

TDK Güncel Çevrimiçi Sözlüğü’nde “sağlık”: “*Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği; keyif, sıhhat...*” olarak tanımlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirmek için kurulan irili-ufaklı tüm organizasyonlar ya da girişimler sağlık sektörünü oluşturmaktadır. Kısacası örneğin Türkiye’de sağlık hizmetini üretip sunan işletmelerden bazıları olan; “*Hastaneler, Tıp Merkezleri, Aile Sağlığı Merkezleri, Laboratuvarlar, Görüntüleme Merkezleri, Eczaneler, Optikler, Medikal Marketler, Fizik Tedavi Merkezleri, Toplum Sağlığı*

¹ Öğr. Gör. Dr. Ersin YENİSU, Uşak Üniversitesi SHMYO, ORCID: 0000-0002-0235-4270, ersin.yenisu@usak.edu.tr

Merkezleri...” ve diğerk sağlık kuruluşlarının her biri gelir ve giderleri olan birer işletmedir. Dolayısıyla sağlık kurumları, tım işletmeler gibi, öncelikle hem yönetimsel amaçlar için hem de vergi mükellefi oldukları için muhasebe sistemlerini bünyelerine entegre etmek zorundadırlar. Diğerk bir ifadeyle hastaneler başta olmak üzere tım sağlık kurumları finansal görünümü açıklayan ve kar-zarar durumu hakkında bilgi veren ya özel muhasebe sistemlerini ya da kamusal nitelikteyse de devlet muhasebesi gibi sistemleri kullanmak zorundadırlar.

Bu çalışmada özel hastanelerde kullanılan muhasebe işlemlerini kapsayan medikal muhasebe inceleme konusu yapılmıştır. Bu doğrultuda genel görünümü ortaya koymak ve sağlam bir temel oluşturmak adına izleyen bölümde “sağlık” ve “sağlık hizmeti” hakkında bilgiler paylaşılmıştır. Daha sonraki bölümde ise “muhasebe” başlığı altında muhasebeye giriş niteliğindeki genel bilgiler sunulmuştur. Bir sonraki bölümde de önceki iki bölümün kesişimi olan “medikal muhasebe” hakkında literatürden edinilen bilgi ve bulgular aktarılmıştır. Çalışmada son olarak medikal muhasebe alanındaki yeni trendler ve gelecek beklentileri analiz edilmeye çalışılmıştır.

1. Sağlık ve Sağlık Hizmeti

Sağlık bir bireyin veya bir toplumun fiziken, ruhen ve psikolojik açıdan iyilik halidir. Sağlık çoğu zaman zorunlu bazen de acil bir ihtiyaç olduğu için insanlar için vazgeçilemezdir. Böylesine kritik bir önem ve gereklilik söz konusu olduğu için sağlık günümüzde tam anlamıyla bağımsız bir sektör haline gelmiştir. Bilimin ilerlemesiyle, toplumların yaşlanmasıyla ve insana insan olduğu için verilen değerin artmasıyla sağlık sektörü de giderek artan bir ilgiye tabi olmuştur. Dolayısıyla toplumlardaki tım bireylerin mutlaka sağlıkla bağlantılı olması nedeniyle geçmişten günümüze sağlık sektörü irili ufaklı çok sayıda organizasyon tarafından yürütölmüştür. Günümüzde sağlık, sağlık kuruluşları aracılığıyla, bireylerin olduğu kadar ölkelerin de ilgi odağındadır.

Sağlık kurumları ya da sağlık işletmeleri devletlerin asli görevlerinden olan toplum sağlığı açısından öne çıkmaktadırlar. Çünkü sağlıklı nesiller ve sağlıklı bir gelecek için sağlık hizmetleri aksamadan devam etmelidir. Diğer taraftan günümüz ekonomilerinin çarklarının dönebilmeleri için sağlıklı bir işgücü gerekmektedir. En genel ifadeyle 21. yüzyılda devletlerin asli görevlerinin savunma, güvenlik, adalet, kalkınma ve sağlık olduğu ileri sürülebilir. Örneğin, bugün dünyada sağlık hizmetlerinin çoğu zaman devletlerin tekelinde olduğu ya da yüksek olasılıkla devletlerin kontrolünde (regülasyon) olduğu söylenebilir. Nitekim günümüz Türkiye’inde sağlık hizmetleri alanında devlet bizzat sahadadır. Karma ekonomik modelin benimsendiği ülkemizde devlet bazen de sağlık sektörü açısından şemsiye tutan ya da katı yaptırımları olabilen bir gözetmen konumundadır. Kısacası, Türkiye’de tüm sağlık sektörü kuruluşları ya da sağlık personelleri en üst devlet kuruluşu olan Sağlık Bakanlığı’nın idari prosedürleri ve politika hedefleri doğrultusunda faaliyet göstermek zorundadır. Söz konusu kuruluşlar açısından ise devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri ve özel hastaneler tedavi boyutu açısından en önemli kurumlardır. Kısacası bu üç kurum ve diğer tüm tamamlayıcı ilgili kurumlar bakanlığın çatısı altında faaliyette bulunmaktadır.

Bu çalışmanın esas konusu medikal muhasebe olduğu için burada özellikle özel hastaneler boyutuyla sağlık ve sağlık hizmeti ele alınacaktır. Bununla beraber yukarıdaki sayfalarda “sağlık” konusuyla ilişkili genel değerlendirmelerde bulunulmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla literatüre bakıldığında sağlık hizmeti dediğimiz kavramın daha teknik ve daha kapsamlı açıklamaları içerdiği görülecektir. Örneğin, sağlık hizmetinin özellikleri en dikkat çekici konular arasındadır. Sağlık hizmeti özelliklerinin ana başlıkları: **Soyutluk**, **Dayanıksızlık**, **Değişkenlik** ve **Ayrılamazlık**’tır.

i. Soyutluluk: Sağlık bir hizmettir. Genel olarak hizmetler ise elle tutulamayan, gözle görülemeyen ve dokunulamayan soyut mallar olarak tanımlanmaktadır. Özetle; sağlık hizmeti çoğu zaman fiziki bir mal değildir. Bununla birlikte, şüphesiz hizmetlerin soyut

olması nedeniyle üretimi, tüketimi, yönetimi veya pazarlaması çok farklı olacaktır. Bu nedenle konunun ilgililerinin daha başlangıçta bile sağlık yönetimi ya da sağlık pazarlaması gibi kavramlarla karşılaşması yüksek olasılıktadır. Çünkü sağlık hizmeti soyuttur ve işletme bilimindeki genel üretim işlemlerini açıklayan klasik yaklaşımların daha da ötesindedir. Kısacası, tüm bu değerlendirmeler göstermektedir ki sağlık sektörünü incelemek için muhakkak ki farklı bir perspektif ya da ileri bir anlayış gereklidir.

ii. Dayanıksızlık: Sağlık hizmetleri çoğu zaman fiziki olarak üretilmedikleri için söz konusu alanda ulaşılan sonuçlar genel itibariyle dayanıksızdır. Diğer bir ifadeyle sağlık hizmetinin somut veya soyut çıktıları depolanamazlar. Şüphesiz stoğu yapılamayan bir üretimde ise zamanlılık, aciliyet, süreklilik veya uygun kalite düzeyini yakalama gibi boyutlar oldukça zordur. Kısacası, sağlık hizmetlerinin çıktılarının doğası gereği dayanıksız olması konunun farklı veya özel bir değerlendirmeye tabi olduğunu açıkça göstermektedir.

iii. Değişkenlik (Heterojenlik): Hizmetin kalitesi onu kimin, ne zaman, nerede, ne zaman ve nasıl verdiğine bağlı olarak değişir. Diğer bir ifadeyle farklı zaman dilimlerinde verilen aynı iki hizmet doğası gereği çok farklı düzeylerde başarı sunmaktadır. Çünkü hizmetin kim tarafından verildiği, nerede verildiği veya ne zaman verildiği hizmetin kalite düzeyini doğrudan etkiler. Bununla beraber aslında aynı kişinin vermiş olduğu aynı hizmette bile kalite farklılığı görülebilir. Dolayısıyla hizmetlerin değişken (heterojen) olması nedeniyle sağlık hizmetlerinde yüksek kalite düzeyini yakalamak hiç de kolay değildir. Diğer bir ifadeyle standartlaşma kolay değildir. Özetle, emek yoğun bir sektör olan sağlık hizmetlerinde standartlaşma için eğitim ve motivasyona önem verilmesi gereklidir. Nitekim üretim işletmeleri için rekabetçi ve stratejik karar almak ne kadar önemliyse, sağlık sektörü için de personel eğitimi ve çalışan odaklılık o denli önemlidir.

iv. Ayrılamazlık: Hizmetler hizmeti verenden ayrılamazlar. Fiziki ürün üretilen sektörlerde ise üretime dair prosedürlerin aynı olması yeterlidir. Ürünü kimin ürettiği önemli değildir. Diğer bir

ifadeyle hizmet sektörlerinde verilen hizmet tam olarak hizmeti veren kişiye sıkı sıkıya bağlıdır. Dolayısıyla sağlık işletmeleri mutlaka performansa dayalı olarak yönetilmelidir (Çoşkun & Akın, 2009; 48). Kısacası ayrılamazlık ilkesi nedeniyle hizmetlerde üretimle tüketim eş zamanlıdır.

Yukarıda genel bilgi verilen ve özellikleri sıralanan sağlık hizmetlerinin diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye örneğindeki finansmanı da farklıdır. Türkiye’de sağlık hizmetlerinin finansmanı genellikle Genel Sağlık Sigortası (GSS), Özel Sağlık Sigortası (ÖSS), Tamamlayıcı Sağlık Sigortası (TSS) ve Hastaların Doğrudan Ödemeleri’nden oluşmaktadır. Genel sağlık sigortası devlet otoritesi tarafından ve Türkiye’deki tüm vatandaşları kapsayan bir sigorta uygulamasıdır. Türkiye’de her birey GSS primi ödemekle mükelleftir. Bu şekilde toplanan fonlar bir havuza aktarılmakta ve vaka’nın ortaya çıkışıyla ödeme doğrudan yapılmaktadır. Özel sağlık sigortası ise devletin şemsiyesi altına girmeyenler açısından sigorta şirketleriyle özel anlaşmalarla prim ödemelerinin yapılması ve vak’a ortaya çıktığında başvuru olan bir finansman yöntemidir. Türkiye’de vatandaşlar açısından özel sağlık sigortası primlerini karşılamak çoğu zaman ulaşılabilir olmadığı için söz konusu sigorta yaygınlığı ya da kapsamı oldukça dardır. Yine de Türkiye’de özel sağlık sigortasının sağlık sektörü açısından hedefler ve dengelere olumlu katkı sunduğu söylenebilir. Diğer yandan, tamamlayıcı sağlık sigortası da özel sağlık sigortaları gibi bir işleve sahiptir. Tamamlayıcı sağlık sigortasının farkı ise hem GSS ile devletin şemsiyesi altına girilmesi hem de ek olarak sigorta şirketleriyle özel anlaşma ile ödenen primlerden oluşmasıdır. Yine genel ödeme gücünün nedeniyle tamamlayıcı sağlık sigortaları da Türkiye’de yaygın değildir. Fakat gelecekte kişisel gelir artışı ve ekonomik büyüme hızına bağlı olarak hem özel sağlık sigortası hem de tamamlayıcı sağlık sigortası niceliğinin ve toplam prim büyüklüğünün artacağı beklenmektedir. Son olarak, Türkiye’de sağlık hizmetlerinin finansmanında kullanılan bir diğer yöntem doğrudan hasta ödemeleridir. Hastanede tedavi olan kişiler herhangi bir sigorta kapsamında değil iseler doğrudan masrafları ödeyebilmektedirler. Türkiye’de çok sık başvurulmayan söz konusu

yöntem ile hem hastalara kolaylık sağlanmakta hem de sağlık kurumları için doğrudan bir gelir kaynağı oluşmaktadır. Fakat sağlık hizmetleri pahalı bir sektör olduğu için sağlık maliyetlerinin karşılanmasında ilk üç yöntemden birinin kullanılması aslında toplum yararındır.

Türkiye’de sağlık hizmetlerinin sunum şekillerine bakıldığında ise iki temel yöntemin olduğu görülmektedir. Bunlar kamu sağlık hizmetleri ve özel sağlık hizmetleridir. Ücretsiz ve çoğu zaman tüm vatandaşları kapsayan kamu sağlık hizmetlerine devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri ve aile sağlık merkezleri örnek verilebilir. Özel sağlık hizmetlerine ise özel hastaneler, tıp merkezleri, eczaneler, medikal marketler vs. örnek verilebilir. Türkiye’de günümüzde özel hastaneler toplam hasta yükünün ancak ve ancak çok az bir kısmını karşılamaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de sağlık sistemi kamu ağırlıklıdır denilebilir. Günümüzde özel sağlık hizmetleri Türkiye açısından gelişmekte olan bir alandır. Diğer taraftan 2003 yılında uygulanmaya başlayan sağlıkta dönüşüm programı ile Türkiye’de sağlık sistemi yeniden yapılandırılmıştır. Bu yaklaşımla özellikle sağlık sistemi daha desantralize yani yerinden yönetime önem verildiği bir sisteme evrilmiştir (Ateş, 2013; 116-117).

Sağlık hizmetlerinin sınıflandırılması literatür ve uygulama açısından bir diğer önemli konudur. Sağlık hizmetleri;

- Tedavi edici sağlık hizmetleri,
- Koruyucu sağlık hizmetleri,
- Rehabilit edici sağlık hizmetleri,
- Sağlığın geliştirilmesi hizmetleri,

Olarak dört kısımda sınıflandırılabilir (Ateş, 2012; 9-13). Tedavi edici sağlık hizmetleri hastalandıktan sonra yapılan klinik işlemleri içerir. Bu kapsamda birinci basamakta aile sağlığı merkezleri, ikinci basamakta devlet hastaneleri veya özel hastaneler ve üçüncü basamakta üniversite hastaneleri ya da eğitim araştırma hastaneleri bulunmaktadır. Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında

ise aşı merkezleri veya anne-bebek sağığı vs. öne çıkmakta ve bu yöntemde hastalık oluşmadan önce müdahale anlayışı mevcuttur. Bir diğere sağığı hizmeti grubu olan rehabilite edici sağığı hizmetlerinde ise hastalıktan sonra kaybedilen yetileri geri kazandırma amacı vardır. Fizik tedavi merkezleri veya psikolojik destek hizmetleri rehabilitasyon açısından öne çıkan unsurlardan bazılarıdır. Son olarak sağığığın geliştirilmesi hizmetlerinde de sadece hastalığı önlemek değıil sağığığı koşullarını ileriye taşımak amaçlanır. Spora teşvik etme, dengeli beslenme programları düzenleme veya stresle başa çıkma konusunda eğitimler verme gibi faaliyetler sağığığı koşullarının geliştirilmesi amacına yöneliktir. Sonuç olarak, bir ülke ya da bir toplum açısından düşünöldüğünde yukarıdaki dört sınıfın her birine gereken ve yeterli önem verilerek ulusal bir sağığığı anlayışının geliştirilmesinin önemi açıktır.

2. Muhasebe: Genel Bir Değıerlendirme

Muhasebe günümüzün karmaşık ve yoğun ekonomik aktiviteleri nedeniyle organizasyonlar için artık tam anlamıyla en stratejik ya da en zorunlu hususlardan biridir. Diğere bir ifadeyle muhasebe en basit bir defter hesabının yanı sıra çok uluslu kurumsal bir şirket için de teknik açıdan vazgeçilemezdir. Dolayısıyla diğere birçok sektörde olduğı gibi sağığığı kurumları ya da sağığığı işletmeleri açısından da muhasebenin önemi açıktır. Sağığığı kurumlarındaki muhasebe işlemleri literatürde medikal muhasebe olarak adlandırılmıştır. Medikal muhasebe aslında muhasebe açısından bir ihtisas sahası olduğı için genel ya da finansal muhasebeden bazı farklılıkları bulunmaktadır. Kısacası sağığığı işletmeleri de muhasebe sistemleri ya da muhasebeciler olmadan faaliyetlerini sürdüremezler. Diğere yandan sağığığı kurumlarındaki muhasebe profesyonelleri genel muhasebe yaklaşımlarından farklı şekilde medikal muhasebe uzmanı olarak isimlendirilmektedir.

Muhasebe genel anlamda işletmelerin mali nitelikteki olaylarının belgelendirilmesi, kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, raporlanması ve analiz edilmesi/yorumlanması faaliyetlerini içeren ve böylelikle üst yönetime karar desteğı sunan bir bilgi sistemidir. Dolayısıyla küçük ya da büyük her işletme için

muhasebenin konusu mali nitelikli olaylardır. Bu bağlamda sağlık kurumları da devlete vergi veren, kar zarar hesaplaması yapan ve disiplinli bir bütçe yönetimini gerektiren ekonomik birimlerdir. Kısacası, muhasebe işlemleri ya da muhasebe kayıtları sağlık işletmeleri için de zorunludur.

İşletmenin ilk işe başladığı günden itibaren ya da her mali yıl başlangıcı olan 1 Ocak'tan yılsonu yani 31 Aralık'a kadar yapılan parasal işlemlerin akışını ifade eden muhasebe döngüsü bize muhasebe sisteminin önemini açıkça anlatmaktadır. Nitekim bir işletmede muhasebe sistemi yetersizse söz konu işletme yöneticileri kaynakların nerede kullanıldığını tespit edemezler, kâr mı yoksa zarar mı edildiğini belirleyemezler veya kamu idaresi karşısında vergi sorunları yaşayabilirler. Genel olarak muhasebenin önemi böyleyken kapsamı bağlamında ise muhasebenin alt dalları açıklanmalıdır. Bunlar; genel (finansal) muhasebe, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesidir. Genel muhasebe kapsamında mali işlemlerin kayıtları, gelir gider hesaplamaları ve finansal tabloların oluşturulması vs. gibi faaliyetler vardır. Maliyet muhasebe içerisinde ise birim maliyetler, toplam maliyetler, maliyet dağıtım ilişkileri, optimum üretim düzeyi vs. tespit edilmeye çalışır. Son olarak yönetim muhasebesi ise işletme üst yönetimine karar desteği sunma doğrultusunda analiz ve incelemeler yapar. Elbette ki bunların her birinin doğrudan veya dolaylı olarak sağlık işletmelerinde de benzer olduğu açıkça bilinmektedir.

Muhasebenin dolayısıyla muhasebecilerin hem diğer işletmeler hem de sağlık işletmeleri için gelecekte önemi artacaktır. Yapay zekâ teknolojileri ya da dijitalleşme gibi gelişmeler muhasebecilik mesleğini dönüştürecek ve muhasebeciler yeni düzende denetim, bağımsız mali danışmanlık veya üst yönetime karar desteği sunan finanstan sorumlu müdür gibi görevleri üstleneceklerdir. Çünkü muhasebenin kapsamı oldukça geniştir. İşletmeyle ilgili tüm mali ya da finansal işlemlerin parasal kayıtları muhasebe sistemi tarafından tutulmakta ve bu kayıtlar veri havuzlarında birikerek işletme üst yönetimine karar desteği sunan bir bilgi alt yapısı oluşturmaktadır. Tüm bunlar muhasebenin bugün

olduğu gibi gelecekte de önemli bir iş kolu ya da meslek sahası olacağını açık bir şekilde ifade etmektedir.

3. Medikal Muhasebe

Medikal muhasebe özellikle devlet hastaneleri ya da özel hastanelerde mali işlemlerin kaydında, faturalandırmada veya geri ödeme süreçlerinde kullanılan bir ihtisas muhasebesi alanıdır. Medikal muhasebe doğası gereği temel muhasebe işlemlerinin yanı sıra farklı bazı muhasebe yöntem ve tekniklerinin kullanımını içermektedir. Bu meslek özellikli muhasebe işlemlerini içerdđi için söz konusu işi yapan kişilere genel görünümünden çok farklı olarak medikal muhasebe uzmanı olarak adlandırılmıştır. Şüphesiz bir hastanenin mali işlemlerinin kayıt altına alınması gerektiği, hastane de bir vergi mükellefi olması nedeniyle faturalandırmanın eksiksiz yapılmasının kaçınılmazlığı, gelir gider gibi unsurların net olarak tespit edilmesi zorunlu olduğu ve tüm bu mali nitelikli işlemlerin zamanında ve titizlikle yapılması gerektiği için medikal muhasebe uzmanı ya da uzmanlarının varlığı temel bir ihtiyaçtır.

Finansal diğer bir ifade ile genel muhasebenin temel amaçlarından biri finansal tabloların oluşturulmasıdır. Finansal tablolar ise temel finansal tablolar ve yardımcı (ek) finansal tablolar olarak ikiye ayrılır. Bilanço (Finansal Durum Tablosu) ve Gelir Tablosu (Kar-Zarar Tablosu) temel finansal tablolardır. Bilançoda işletmenin belirli bir tarihteki finansal görünümü ya da diğer bir ifadeyle varlık ve kaynak yapısı gösterilmektedir. Gelir tablosunda ise işletmenin belirli bir faaliyet dönemi (çoğunlukla 1 Ocak – 31 Aralık arası) içerisindeki gelirleri ve giderleri sıralanarak dönem kar ya da zararının hesaplanması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla medikal muhasebe ile de hastane işletmesinin finansal görünümü ortaya konulmakta ve gelirler-giderler kayıt altına alınarak vergi hesaplamasına tabi olmak üzere dönemsel kâr ya da zarar hesaplanmaktadır. Bunlardan ilki hastane yönetimi için önemlidir ve hastanenin finansal performansının ölçülmesi ya da finansal risk/başarısızlık görünümünün açıklanması açısından öne çıkmaktadır. İkincisi ise hem yasal olarak zorunludur hem de hastane işletmesinin veya hastane alt birimlerinin kara katkısı ya da

verimliliği hakkında doğrudan bilgi sunmaktadır. Söz konusu bilgiler hastane yönetimi ya da kurucuları açısından yatırım ve yönetim kararları bağlamında hayati önem taşıyabilir. Kısacası, medikal muhasebede de muhasebenin temel fonksiyonlarından biri olan üst yönetime karar desteği sunma amacı tam olarak sağlık işletmeleri için de geçerli bir durumdur.

Medikal muhasebenin amaçları ise genel olarak finansal muhasebeyle uyumludur. İlk olarak medikal muhasebenin temel amacı mali sürdürülebilirliği sağlamak diğer bir ifadeyle finansal sağlığı korumaktır. Bununla birlikte günümüzde her işletme için likidite ya da nakit döngüsü önemli hale geldiği için hastane nakit akış yönetiminin güçlendirilmesi gereklidir. Şüphesiz medikal muhasebe işlemleri nakit yönetimini desteklemektedir. Medikal muhasebe açısından öne çıkan bir diğer amaç, söz konusu uzmanlıkla ihtisaslaşmanın sağlanması ve böylelikle uzmanlık bilgi ve deneyiminden faydalanma ihtimalinin doğmasıdır. Diğer taraftan medikal muhasebe ile hastane ya da paydaşları açısından şeffaf ve güvenilir bir ödeme sistemi kurulmaya çalışılır. Nitekim şüphesiz kurumsal itibarın kazanılması ve kurumsal imajın güçlendirilmesi açısından güven ve şeffaflık çok önemlidir. Tüm bu kurumsal hedeflerin devamı olarak elbette ki müşteri memnuniyetinin sağlanması ve bu doğrultuda müşteri sadakatının oluşturulması medikal muhasebenin amaçlarından bir diğeridir. Bununla beraber yukarıda değinilen hedeflerin gerçekleşmesi aslında tam anlamıyla genel bir ifadeyle hizmet kalitesinin iyileştirilmesi anlamına gelmektedir. Kısacası hizmet kalitesi düzeyinin ölçülüp yüksek tutulması sağlık işletmelerinin de başarı ya da performans ölçütlerinden biridir. Medikal muhasebe bu temel hedefe mali bilgi sunarak hizmet etmektedir. Bu da aslında medikal muhasebenin bir diğer amacı olan üst yönetime karar desteği sunma fonksiyonuyla açıklanabilir.

Dikkat edilirse medikal muhasebe uzmanları da finansal veri ya da bilgileri kullanarak muhasebe işlemlerini gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Bu noktada gelecekte hem diğer işletmeler hem de sağlık işletmeleri açısından finansal yönetim öne çıkacaktır. Fakat

finansal veri analizi için de temel muhasebe bilgileri kesinlikle daima işlenmeye hazır bir zemin oluşturacaktır. Özetle, fonların temin edilmesi veya etkinlikle kullanılması konularını içeren finansal yönetim muhasebe yöntem, teknik veya bilgileri olmadan anlaşılamaz ya da uygulanamaz. Günümüzde muhasebecilik mesleğinin finansal veri bilimciye dönüşeceği öngörülse de tüm bunların temeli aslında genel muhasebedir. Dolayısıyla farklılıkları ve özel yöntemleri nedeniyle medikal muhasebe gibi ihtisas alanlarının gelecekte daha da yaygınlaşacağı beklenmektedir.

4. Medikal Muhasebe Alanında Yeni Trendler ve Gelecek Beklentileri

Teknolojinin gelişmesi ya da dijitalleşmenin yaygınlaşması sağlık alanında da etkisini hızla arttırmaktadır. Sağlık aslında tam anlamıyla bilimsel gelişmelere ya da ilerlemelere doğrudan ve gecikmeksizin duyarlıdır. Teşhis ya da tedavide kullanılan ileri teknoloji cihazlar, insanın vücut bütünlüğünü destekleyen elektronik medikal ürünler veya bilimin ışığında hemen hemen tüm tedavi süreçlerinde kullanılan daha tesirli ilaçlar sağlık sektöründe bilim ve teknoloji kullanımının önemini ya da bilim-teknoloji-sağlık ilişkisinin tartışılmasının bile manasız olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Öyle ki günümüzde modern tıbbın veya çağdaş bilimin sunduğu cihazlar ya da ileri teknoloji malzemeler kullanılmadan sağlık sektörünün veya sağlık profesyonellerinin görevini eksiksiz olarak yerine getirmesi mümkün değildir. Kısacası, aslında bilimsel ve teknolojik gelişmelerin en fazla ihtiyaç duyulduğu ve en çok inovasyona açık olduğu sektör sağlıktır. Belki de haklı olarak sağlık pahalıdır diyenlerin anlatmak istedikleri şey de tam olarak budur. Çünkü sağlık sektöründe personel eğitimi ve bilimsel yenilikleri takip gerekliliği oldukça maliyetlidir. Diğer taraftan tüm bunlara ek olarak son yıllarda yaşanan gelişmelerle sağlık sektöründe etkinliğin, hızın ya da kolaylıkların artması ve çaresiz hastalıkların tedavileri konusunda yenilikçi çözümlerin bulunması beklenmektedir. Söz konusu önemli denilebilecek gelişmelerin başında ise yapay zekâ (*Artificial Intelligence - AI*) ve robotik teknolojisi gelmektedir (Hoşgör, 2022; 141-143).

Yapay zekâ insana özgü bir yetkinlik olan doğal zekânın taklit edilerek yine insanlığın sorunlarına çözüm bulmayı amaçlayan bir teknolojik yeniliktir. Bilindiği üzere teknolojik yenilikler hayatımıza kolaylıklar, hız ve çözümler getirmektedir. Şüphesiz ki tüm bu yenilikler insan ve insanlık içindir. Yapay zekâ da insanoğlunun yaşamını kolaylaştırmak ve hatta sağlık sektörü açısından sağlıklı ömrü uzatmak için geliştirilmiştir. Sağlık alanında yapay zekâ kullanımı diğer sektörlerde olduğu gibi hızla ilerlemekte ve yaygınlaşmaktadır. Bu süreçte diğer sektörlerde olduğu gibi sağlık emekçilerinin günlük görevlerinde yapay zekâ ikamesiyle sağlıkta tam anlamıyla bir uzmanlaşma ve odaklanma sağlanabilir. Dolayısıyla yapay zekâ ile birey için daha etkin, daha hızlı ve daha az maliyetli bir tedavi süreci mümkün olabileceği gibi toplum sağlığı açısından da hatırı sayılır bir kitlesel iyileşme ya da ilerlemenin gerçekleşmesi mümkün olabilir. Söz konusu sıçrayışın gerçekleşmesi açısından diğer birçok faktörün yanı sıra yukarıda değinildiği gibi uzmanlaşma ve odaklanma imkânlarının artması öne çıkmaktadır. Kısacası yapay zekânın sağlık sektörünün ilerlemesine olan katkısı maddi ve manevi birçok boyutta yaşanabilir. Özetle, yapay zekâ meslekleri dönüştürürken kazanılan zaman ile uzmanlıkları veya odaklanmaları arttırabileceği için daha üretken veya daha fazla çözümün üretildiği bir dünyaya doğru bizleri götürebilir. Diğer taraftan söz konusu süreç içerisinde özellikle eğitim, sağlık ve turizm sektörlerinin göreceli öneminin artması yapay zekânın iş ve özel hayatımıza muhtemel olumlu katkılarından bir diğeridir.

Medikal muhasebeyi doğrudan etkileyebilecek bir diğer teknolojik gelişme blokzincir (*Blockchain*)’dir. Blokzincir güvenli veri yönetiminin şeffaf ve verimli sistemler içerisinde gerçekleştirilmesini sağlayan ileri bir teknolojik gelişmedir. Blokzincirin sağlık alanında kullanımı ise son yıllarda daha da yaygınlaşmıştır. Sağlık sektöründe örneğin hasta kayıtlarının tutulması blokzincir ile kolaylaşabilir ve daha güvenli hale gelebilir. Söz konusu değiştirilmesi imkânsız ve şeffağça izlenmesi kolay olan kayıtlar ile faturalama ya da geri ödeme sistemlerindeki hatalar minimuma indirilebilir. Kısacası blokzincir ile depolanan verilerin

dağıtık bir yapıya sahip olması yani birden fazla bilgisayarda bulunması, şeffaflığın sağlanması, güvenilirliğin açıkça desteklenmesi ve söz konusu verilerin geçmişe dönük olarak değiştirilemez ya da silinemez yapısı nedeniyle bu yeni teknolojinin sağlık alanında da kullanımının artması beklenmektedir. Bununla birlikte blokzincir teknolojisinin yüksek yatak kapasiteli ya da yüksek hasta sayısı olan hastaneler ile bünyesinde çok sayıda hastanenin olduğu hastane gruplarındaki veri yönetimi açısından önemi daha stratejik hâle gelebilir.

Bununla birlikte medikal muhasebe açısından öne çıkan bir diğer ileri teknoloji büyük veri (*Big Data*)’dır. Büyük veri sosyal medya, akıllı sensörler, internet kaynakları ya da kullanıcı deneyimleri gibi çok fazla miktardaki verinin işlenmeye hazır hale getirilmesiyle sürekli çoğalan etkin bir veri yönetim sistemidir. Büyük veride hacim, hız ve çeşitlilik kilit unsurlardır. Bunlar söz konusu verilerin çok miktarda olması, hızlıca ya da anlık olarak işlenmesi ve farklı formatlarda (metin, ses, video vs.) verilerin depolanabilmesi gibi boyutları içermektedir. Büyük verinin sağlık alanındaki muhtemel kullanım boyutları ise oldukça fazladır. Örneğin; büyük veri ile hastalıklar erken teşhis edilebilir, hastaya özel kişiselleştirilmiş tedavi süreçleri uygulanabilir, hasta yoğunluğu tahmin edilebilir ve böylece randevu sistemleri optimize edilebilir, ilaç geliştirme süreçlerinde daha profesyonel ya da veriye dayalı olarak hedeflerin ötesine geçilebilir ve hasta takibinin uzaktan yapılabilmesi imkânıyla uzaktan sağlık (teletıp) gibi modern ötesi adımlar atılabilir. Muhtemel faydalarının dikkat çekici olması bir yana büyük veri teknolojisinin bazı dezavantajları da vardır. Örneğin, alt yapı maliyetlerinin yüksek olması, veri gizliliği ve güvenlik riskleri ile veri yönetiminin güçleşmesi bunlardan bazılarıdır.

Gelecekte yapay zekâ sağlık sektörü açısından çok büyük adımları gerçekleştirebilir. Yapay zeka ile genel olarak sağlık sektöründe teşhisin, tanının, tedavinin ve hatta rehabilitasyon süreçlerinin daha hızlı, daha doğru ve daha da çözüm odaklı yürütüleceğine ilişkin ön gözlemler ya da ön bulgular vardır. Söz konusu süreçte hastane personeli açısından işi ya da mesleği yapay

zekâ ile ikame edilen işgücünün (doktor, hemşire, laborant vs.) ise daha profesyonel pozisyonlara geçeceği veya yapay zekâ teknolojilerinin kontrolü ve denetiminden sorumlu olacağı ileri sürülmektedir. Diğer taraftan yapay zekâ bazı etik sorunlara yol açma ihtimalinin olması, insana özgü olan bir vicdani kanaat ve duyguları taşımaması, daha önce hiç karşılaşılmayan güvenlik açıkları veya risk odakları yaratması ve yüksek altyapı maliyetleri nedeniyle önemli dezavantajlara da sahiptir. Fakat nasıl ki geçtiğimiz elli yılda sürekli gelişen bilişim ve iletişim teknolojileri (bilgisayarlar, cep telefonları, internet vs.) bugün hayatımızı tümüyle sardıysa gelecek yıllarda da yapay zekâ, büyük veri ve robotik gibi yenilikçi teknolojiler hem iş, hem özel hayatımıza hem de doğrudan sağlık sektörüne etki edecektir.

Özetle, sağlık sektöründe yapay zekâ ve büyük veri gibi teknolojilerle yaratılabilecek zaman, malzeme veya emek tasarrufu ile söz konusu sektörün kapsayıcılığı ve hizmet kalitesi daha önce bir benzeri görülmemişçesine üst düzeylere ulaşabilir. Nihayetinde bireyler için de toplumlar için de böyle bir atılım hem sürdürülebilir toplumsal kalkınma hedeflerine hem de sosyal sorumluluğu destekleyen aydınlık bir gelecek anlayışına doğru önemli bir adımdır.

Sonuç

Medikal muhasebe diğer ihtisas muhasebeleri gibi gelecekte önemini daha da arttıracaktır. Hastane işletmeleri hatasız ve kontrol edilebilir bir mali yapı için yetkin medikal muhasebe uzmanlarına daima ihtiyaç duyacaktır. Diğer taraftan günümüzde özellikle varlıkların sigortalanma güdüsüyle biriken sigorta primlerinin uluslararası fon akımlarının yaklaşık üçte ikisini oluşturduğu bilinmektedir. Gelecekte ise söz konusu fonların daha ziyade insan mutluluğu, iyilik hali ya da uzun ömrü kapsayan sağlık sektöründe birikmesi kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla gelecekte dünyada insana ve insanlığa verilen önemin artmasıyla sağlık sektörü tüm ülkelerde büyüme eğiliminde olacaktır. Bu nedenle sağlık kurumlarındaki muhasebe uygulamalarını yürüten medikal muhasebe uzmanlarının görevleri daha da kritik bir hal alacaktır.

Diğer taraftan hemen hemen her meslek sahasında olduğu gibi medikal muhasebede de yapay zekâ ve büyük veri gibi yeni teknolojik trendler giderek önemini arttırmaktadır. Dikkat edilmelidir ki geçtiğimiz elli yılda nasıl ki bilgisayar, internet veya cep telefonu teknolojileri yaşamımızı her açıdan çevrelediyse yakın gelecekte de yapay zekâ ve büyük veri gibi dijital teknolojilerin gerek iş gerek özel hayatımıza dâhil olacağı söylenebilir. Dolayısıyla medikal muhasebe alanında da yapay zekâ ve büyük veri gibi teknolojik sıçramalar hızla ilerlemeye ve yaygınlaşmaya adaydır. Söz konusu dönüşüm özel bir durumdan ziyade genel bir trend olup en basit ifadeyle tarihsel akışın bir sonucudur.

Kısacası, sağlık kurumlarında muhasebe uygulamaları da çağın gerekliliklerine uygun olarak değişmek zorundadır. Bu değişim hamlesi eğitim ve motivasyonla desteklendiğinde ancak doğru yönde ilerleyecektir. Özetle; muhakkak ki sağlık sadece bir teknik terim olmanın çok ötesindedir. İnsanın veya bir toplumun fiziken, ruhen ve duygusal anlamda iyi olması soyut kavramların ya da duygu esintilerinin çok ilerisindedir. Daha da önemlisi sağlıkta yapay zekâ ve büyük veri gibi yenilikçi teknolojilerle sağlık sistemleri daha kapsayıcı olabilecektir. Diğer bir ifadeyle her insanın insan olmaktan kaynaklı sahip olması zorunlu olan nitelikli sağlık hizmeti hakkı yeni teknolojilerle daha da mümkün olacaktır. Bu süreçte çağın gereklerine uyum sağlayarak donanımını arttıran modern medikal muhasebe uzmanları ise destekleyici olacaktır.

KAYNAKÇA

- Ateş, M. (2012). *Sağlık İşletmeciliği*, Beta Yayınları: İstanbul.
- Ateş, M. (2013). *Sağlık Sistemleri*, İstanbul: Beta Yayınları
- Coşkun, A. & Akın, A. (2009). *Sağlık İşletmelerinde Yönetim Rehberi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık

Hoşgör, H. K. (2022). *Sağlıkta Yapay Zekâ ve Robotik*, Bursa: Dora Yayıncılık

Tengilimoğlu, D., Işık, O. & Akbolat, M. (2012). *Sağlık İşletmeleri Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayıncılık

